

SONET

Je leto hlinené a vyžarujú žitá
a v džbánoch zrkadlí nápisu na čele
Si guľka olova na špirále kmitá
K sebe nás pritiahnú dúhové ocele

Od rovín ku kovom z ktorých si horstvá zlieva
Kde kremeň o vodu zaískril na môj zrod
Semienko rozvlní do rokov biele drevá

Strácam sa ako kruh z počiatku tvojich vôd
Cež uhlie v kolesách cez domávané dlane
a vstúpim do hliny čo stráži vodu v džbáne
v ktorom sa jesení a oko v oku je

Ty budeš vyzváňať do rozpálených nákov
a stvoríš špirály a sfahovavých vtákov
ktorí sa rozletia na modré okuje

Marián Kovačík

ŽIVOT

KULTURNÉ - SOCIÁLNÍ ČASOPIS
AUGUST - SRPEN - SIERPIEŃ - Nr 8 1967 - CENA 1 ZŁ

XX výročie existencie a pôsobenia organizácie národnostnej menšiny Čechov a Slovákov v Poľsku

V septembri tohto roku uplyva 20. výročie existencie a pôsobenia organizácie národnostnej menšiny Čechov a Slovákov v Poľsku. Túto súčasnú minulosť obdržala v dedictve Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorá dnes zoskupuje vo svojich radoch najaktívnejších predstaviteľov našich národnostných menšíň. Veľa žijúcich ešte dnes činiteľov našej organizácie patrí k tím, ktorí sa v roku 1947 podujali vytvoriť organizovanú formu spoločného pôsobenia, predovšetkým v odvetví kultivovania národných — českých a slovenských kultúrnych tradícii. Stretli sa oni — prvýkrát v dejinách Poľska — s plnou podporou robotníckych strán a politických skupín, ako aj podporou ľudovej vlády, ktorá spolu so všetkými občanmi Poľska, nezávisle od národností, tvorila v nesmierne fažkých podmienkach vojnou zranenej krajiny nové socialistické zriadenie. Spolu s rastom politických, hospodárskych a sociálnych vymoženosťí vyvýjalo a kryštalizovalo sa tiež pôsobenie organizácie národnostnej menšiny Čechov a Slovákov v Poľsku. Dnes z perspektívy uplynulých dvadsaťstich rokov možno konštatovať, že táto cesta vývoja bola úzko späť so situáciou v celej krajine; aktivita stúpala alebo klesala v závislosti od konkrétnej situácie alebo aktuálnych koncepcí na tomto úseku. Celkovo jednak, a to je teraz najvážnejšie, toto pôsobenie sa rozvínilo o čom svedčí dnešná skutočnosť.

Dnes Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku počíta niekoľko tisíc členov, ktorí pôsobia v niekoľkých obvodných výboroch a mnohých miestnych skupinách. Má vlastné klubovne a živo pôsobiace umelcovské kelektívy, ako aj početný aktív medzi staršími a mladými Krajanmi, ktorí pred dvadsaťimi rokmi boli ešte deťmi. Spoločnosť má tiež vo svojich radoch početnú skupinu umelcov, ktorí reprezentujú rôzne odvetia umenia. Má ľudí, ktorí svoje vedecké hodnosti získali v tomto období v Poľsku alebo Československu. Spoločnosť vydáva už deväť rokov svoj tlačový orgán — kultúrno-sociálny časopis Život. Treba ešte dodať a pripísať na rub našej Spoločnosti to, že sa zaznamenáva neustály vážny vzostup politického a spoločenského uvedomenia, a takiež rast národného a internacionálneho vedomia medzi Čechmi a Slovákmí žijúcimi v Poľsku. Prejavuje sa to vo vzťahu k aktuálnym udalostiam, v spoločenských podujatiach a iných iniciatívach, ako aj vo vzostupe organizačnej aktivity a tiež pri odstraňovaní malopočetných ale ešte existujúcich prejavov nacionalizmu a šovinizmu.

Výročie bude výbornou príležitosťou k prehliadke úspechov našej organizácie a príležitosťou k tradičným vyznamenaniam aktívnu a inšancii. Ale nielen to... Naša Spoločnosť využije ho bezosporu pre svoj další vývin v odvetví prehľbovania národných kultúr — českej a slovenskej, pre zamyslenie sa nad najbližším programom a jeho najlepšou realizáciou v súlade so smernicami posledného III. sjazdu, ktorý na stránkach Života bol široko komentovaný, ako aj ďalšou spoločenskou a politickou mobilizáciou svojich členov. Jedným slovom ide tu o to, aby na naše výročie nielen zaplanuli vatry na Spiši a Orave, ale aby tiež po prehliadke minulosti a vypracovaní najbližších plánov bolo možné pozastaviť sa nad využitím všetkých možností aké našej menštine a našej organizácii poskytla strana a ľudová vláda.

Pri príležitosti význačného Výročia posielame horúce krajanské pozdravy všetkým Čechom a Slovákom žijúcim v Poľsku, členom a aktivistom Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov, našim dopisovateľom a spolupráčovníkom. Pripojujeme okrem toho horúce pozdravy našim početným Priateľom v Poľsku a Československu. Ešte raz ďakujeme všetkým za každodennú pomoc a podporu s akou sa vždy stretávame.

Redakcia Život

Júlový sviatok

22. júla celá krajina oslavovala 23. výročie vzniku Ľudového Poľska. V hlavnom meste, v samo poludnie, bol odovzdaný čestný pozdrav — 24 delostrelecké salvy. Večer, pri príležitosti sviatku predsedu Rady ministrov Józef Cyrankiewicz usporiadal v miestnostiach Rady ministrov tradičnú recepciu.

Zúčastnili sa na nej členovia najvyšších stranických a štátnych orgánov. Vitajúci zhromaždených v mene vedenia strany, politických strán, Fronty národnnej jednoty, Štátnej rady a vlády, predsedu Rady ministrov povedal:

Merali sme v minulých rokoch túto obrovskú vzdialenosť, ktorú prekonal poľský národ na ceste výstavby socializmu, zatierania pozostatkov II. svetovej vojny a zaostalosti 20. rokov medzivojnového Poľska. Hodnotili sme túto vzdialenosť oslavujúc 20. výročie Ľudového Poľska na základe tisícočinných dejín našej vlasti. Ten-to skromný úsek tisícočinných dejín, ktorý má veľký význam pre rozvoj Poľska a spoločenskej spravodlivosti, tvorí zároveň novú medzinárodnú pozíciu Ľudového Poľska, zviazanú so silami pokroku, socialistickými štátmi, so Sovietskym sväzom — čelnou silou socialistického tábora, tábora, ktorého jednota je nádejou Ľudstva na udržanie mieru i razenie cesty oslobodenia národom a pokroku.

Je to ľažká cesta. Mysliac o našej krajine, myslíme zároveň aj o vietnamskom národe, hrdinsko bojujúcim o svoju slobodu pri našej plnej solidarite a pomoci. Myslime o agresii Izraela — prednej stráži imperializmu proti arabským štátom, ktorých boj o suverenitu a územnú nezávislosť má našu úplnú podporu. Naše myšlienky patria dnes všetkým nevyhasnutým a potenciálom prameňom konfliktov na celom svete, predovšetkým tým, ktoré ohrozené mier v Európe, ako napríklad ešte dodnes nevyhasnuté porážkou III. ríše a stále podsyčované (aj keď od času do času zahmené) chútky bonnských militaristov.

Po celý život budeme skladáť skúšky zo svojej bdelosti a zodpovednosti. Národ cez celých 20 rokov skladal svoju skúšku, podporujúc poľský štátny záujem, ktorý svedomito naša strana a Fronta národnnej jednoty. Naša povinnosť bude nad ohrozením mieru je spojená s úsilím o upevňovanie krajiny, jej hospodárskeho a politického rozvoja s upevňovaním nášho spojenectva so Sovietskym sväzom a všetkými socialistickými štátmi. Iba takýmto spôsobom môžeme si uchrániť doterajšie tak impozantné bohatstvo nášho národa a jeho ďalší rozvoj.

BLÍZKY VÝCHOD

Už druhýkrát počas posledných piatich týždňov konala sa konferencia na najvyššej úrovni, venovaná situáciu na Blízkom východe, na ktorej sa zúčastnili predstaviteľia socialistických krajín. Je to dôkazom toho, aký veľký význam prisudzujú tieto krajiny predmetu konferencie.

Tentokrát dejiskom stretnutia bola Budapešt (prvý sa uskutočnilo v Moskve).

Komentujúc budapeštiansku poradu, výsledky zasadania OSN a rozvoj situácie na Blízkom východe „Trybuna Ludu“ takto písala o perspektívach vyriešenia konfliktu:

„Socialistické štátne nepočípal ani nepopierajú právo Izraela na štátnu existenciu. Súdia však, že jedinou cestou, ktorou by mál kráčať Izrael nie je politika nepriateľstva, provokácie a vojny s arabskými štátmi, ale mierová spolupráca s týmito krajinami...“

... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-

... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-

... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-

... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-

... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-

... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-
... Len vtedy, keď agre-

... Len vtedy, keď agre-

KULTÚRNA SPOLOČNOSŤ ČECHOV A SLOVÁKOV V POLSKU PROTESTUJE PROTI AGRESII IZRAEĽA

... Solidarizujeme sa so spravodlivým bojom Arabov, ktorí sa bránia pred izraelskou agresiou. Ako zástupcovia slovenskej národnostnej menšiny v Poľsku podporujeme stanovisko vlády a strany zaujaté na porade predstaviteľov strán a vlád socialistických krajín, podporujeme rozhodnutie o prerušení diplomatických stykov s Izraelom. Žiadame stiahnuť izraelské vojska z arabských území a zároveň ľudsky sa zaobchádzať so zajatcami a utečencami...

— čítame v rezolúcii prijatej spišskou skupinou Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

... My, predstaviteľia národnostnej menšiny slovenskej v Poľsku plne podporujeme stanovisko strany a vlády PLR zaujaté na porade predstaviteľov socialistických krajín, ako aj rozhodnutie o prerušení diplomatických stykov s Izraelom. Solidarizujeme sa so spravodlivým bojom Arabov, brániacich sa pred izraelskou agresiou, ktorého cieľom je zdáliť všetko čo je pokrovové, ako aj vtiahanie arabské národy znova do jarma imperialistického vykorisťovania...

— čítame v rezolúcii prijatej Výborom oravskej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

XX LAT

POLSKIEGO ZWIĄZKU KULTURALNO-OŚWIATOWEGO W CZECHOSŁOWACJI

1 i 2 lipca Górnica Karwina stała się ośrodkiem kulminacyjnych uroczystości 20-lecia Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji. Bogaty program artystyczny i sportowy zgromadził liczną publiczność. W programie tym obok zespołów PZKO wystąpiły też gościnne zespoły z Polski (pokaz mody Spółdzielni Przemysłu Artystycznego z Warszawy, dziecięcy zespół regionalny „Podhalanki” oraz klub

KARWINA INF. WŁASNA

sportowy „Cracovia”, a także zespoły z ČSSR — węgierski Csemadoku z Galanty, ukraiński Ksztu „Karpatian” i czeski „Opawica”.

Centralnym punktem uroczystości X-lecia PZKO w Karwinie był barwny korowód. Wzięło w nim udział 7 tysięcy członków zespołów, aktywistów z kół PZKO defilując przed trybuną honorową.

W okazji uroczystości przemawiali: przewodniczący ZG PZKO E. Suchanek i sekretarz Komitetu Okręgowego Komunistycznej Partii Czechosłowacji w Ostrawie — O. Volenik.

W uroczystościach wzięli także udział ambasador Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej Włodzimierz Janiurek konsul PRL w Ostrawie Janusz Korczyński, wice-konsul PRL Kazimierz Janiszewski, wiceprzewodniczący Północnomorawskiej Okręgowej Rady Narodowej inż. Josef Budinský, pierwszy sekretarz Okręgowego Komitetu Frontu Narodowego Maria Mikowa, przewodniczący Okręgowej Rady Związków Zawodowych Josef Valek, pracownik KC KPC dla spraw narodowościowych dr. Jiri Bartak, poseł NZ generał Josef Hečko, delegacja Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z Katowic w składzie: kierownik Wydziału Propagandy KW PZPR Józef Grygiel, kierownik Wydziału Kultury Wojewódzkiej Rady Narodowej Zbyszek Mikołajczyk, sekretarz Komitetu Miejskiego PZPR w Częstochowie Zdzisław Olszewski, pierwszy sekretarz Komitetu Miejskiego PZPR w Siemianowicach Jan Piotrowski, Sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR w Kłobucku towarzyszący delegacji Powiatu karwińskiego w składzie: pierwszy sekretarz KP KPC František Meduna, sekretarz KP KPC Vladimír Šroka, wiceprzewodniczący Powiatowej Rady Narodowej Josef Polak, przewodniczący Powiatowej Rady Związków Zawodowych Jan Tichavský, przewodniczący Komitetu Powiatowego CZM Jan Stěpánek, przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej w Karwinie Emil Kantor, delegacja powiatu frydecko-mistickiego w składzie: pierwszy sekretarz Komitetu Powiatowego KPC inż. Vladimir Blažek, przewodniczący Powiatowej Rady Narodowej Oldřich Pánek, sekretarz KP KPC Miloslav Popelář, dyrektor huty trzynieckiej inż. Miroslav Bouček, dyrektor WUML Zdenka Svobodova, goście z Olsztyna Raciborza i Tarnowskich Gór, delegacja Związku Kulturalnego Ukraińskich Pracujących oraz węgierskiego Csemadoku, kierownictwo Centralnego Związku Spółdzielni Przemysłu Artystycznego „Cepelii” i przewodniczący klubu sportowego „Cracovia” z Krakowa, przedstawiciele polskiej prasy, radia i telewizji i wiele innych gości z kraju i zagranicy.

W tym roku minęła XX rocznica istnienia i działalności Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji. Rocznicę ta zarówno w Czechosłowacji jak i w Polsce została nie tylko odnotowana, ale słusznie nadano jej reprezentatywny charakter. PZKO jest bowiem związkiem nader założonym zarówno dla mniejszości polskiej na Śląsku Czeskim jak również w dziedzinie krzewienia przyjaźni polsko-czechosłowackiej.

Działalność PZKO jest wszechstronna i atrakcyjna. A taki głęboko społeczny charakter wielostronnego oddziaływania narodzić się może żywiołowo, w wyniku istotnie odczuwanych potrzeb określonego skupiska narodowego. Dlatego z okazji okrągłej rocznicy zanotować należy, że takie potrzeby i dążenia ujawniły się zaraz po wyzwoleniu i doprowadziły do powstania PZKO (27 czerwca 1947 roku). Zanotować też należy, że w tym czasie, tuż po wojnie Komunistyczna Partia Czechosłowacji konsekwentnie popierała plany i marzenia Polaków żyjących w Czechosłowacji.

PZKO jest organizacją masową. Posiada 92 koła terenowe i skupia w nich ponad dwadzieścia tysięcy członków. Każdy czwarty obywatel ČSSR narodowości polskiej jest jej członkiem. Ludzie ci wywodzą się z różnych środowisk społecznych — robotniczych, chłopskich, inteligenckich. Poprzez swoje instancje PZKO zabezpiecza dla tych środowisk wszelkie potrzeby społeczno-kulturalne. Przewiduje się to w rozlicznych formach działania organizacyjnego. Działalność kulturalna obejmuje np. i bogate życie świąteczne, oraz preżny ruch śpiewaczo-muzyczny, folklorystyczny — taneczny i teatralny. Obok tego organizowane są przeróżne pozytywne kursy, wystawy i konkursy będące przeglądem bogatych tradycji i aktualnych możliwości środowiska polskiego.

Oczywiście nie wyczerpuje to długiej listy bogatych w treści form działania stosowanych w PZKO. Przy Zarządzie Głównym tej organizacji aktywnie działa Sekcja Literacko-Artystyczna. Po wojnie zostało wydanych 26 tomów prozy i poezji, zorganizowano szereg wystaw malarstw i spopularyzowano szereg utworów kompozytorskich autorów własnych. Teatr Lalek „Bajka” zaprezentował młodzieży ponad 4 tysiące przedstawień. Na terenie ČSSR zamieszkały przez polską mniejszość narodową ukazuje się 5 gazet i czasopism w języku polskim: „ZWROT”, który jest organem PZKO, „GŁOS LUDU” — organ Komitetu Okręgowego KPC, oraz trzy pisma dla młodzieży — „Ogniwko”, „Jutrzenka” i „Gazetka Pioniera”. Na szczególną uwagę zasługuje miesięcznik ZG PZKO — „Zwrot”, który jest nader żywo i dostępnie redagowany. Mimo całego częstotliwości jest on celny w aktualnej problematyce i odzwierciedla w pełni życie organizacyjne i działalność kulturalno-społeczną mniejszości polskiej. Dodać należy, że radio ostrawskie nadaje też regularnie audycje w języku polskim. Do rozwoju działalności kulturalnej przyczynia się też istotnie praca polskich oddziałów Bibliotek Ludowych, które działają w tamtejszych gminach. Takich bibliotek jest 79 i mają one do dyspozycji prawie 100 tysięcy tomów.

PZKO jest członkiem Frontu Narodowego i z tego tytułu uczestniczy aktywnie we wszystkich im-

prebach o charakterze ogólnokrajowym. Jej członkowie wyróżniają się w pracach społecznych i po dejmuja wiele cennych inicjatyw. Aktywiści PZKO zasiadają także w radach narodowych i Zgromadzeniu Narodowym ČSSR.

Z okazji jubileuszu wielu przedstawicieli PZKO wypowiada się na aktualne tematy. Oto co pisze Eugeniusz Suchanek — Prezes Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji formułując zadania związku na obecnym etapie: „Z okazji 20 rocznicy założenia związku Zarząd Główny PZKO ogłosił rok będący jubileuszowym. Naturalnie nie może to być wyłącznie okres świętowania. Chcemy obecnie rozwijać pewne istotne zadania związane z naszą pracą w nowych warunkach działania. Oto niektóre z ważniejszych problemów: jak lepiej niż dotychczas, działalnością związkową, która w swej formie jest polska, realizować zadania, które przed całym społeczeństwem wytyczył XIII Zjazd KPC, a które dotyczą nas. Jesteśmy bowiem częścią składową konkretnego organizmu państwowego, który ma swoją specyfikę polityczną, gospodarczą i społeczną. Problemy i zadania tego organizmu są również i naszymi, wspólnie rozwijającymi zadaniami”.

Jan Rusnok działał społeczny PZKO, redaktor naczelnego miesięcznika „Zwrot”, tak ocenia artystyczny ruch amatorski PZKO:

„Obecnie, kiedy nasze życie narodowe nie napotyka na poważniejsze przeszkody zewnętrzne, pozostałe artystyczny ruch amatorski, który jest bardziej najbardziej reprezentatywnym jego wyrazem.

Te momenty, a także powszechnie znany fakt, że grupa narodowa znajdująca się w mniejszości i zagrażona asymilacją, wykazuje większą aktywność kulturalną niż przeciętne społeczeństwa, oraz swego rodzaju wyselekcjonowanie naszego społeczeństwa (w procesach asymilacyjnych odpadają najszyczej od grupy narodowej na ogół jednostki mniej wartościowe, kulturalnie niżej stojące..) sprawiły, że jak na 60.000 społeczeństwo, posiadamy wielkie bogactwo zespołów śpiewaczych, tanecznych, teatralnych, instrumentalnych oraz solistów, szczególnie zdolnych recytatorów..

Podam w tym miejscu kilka danych odnoszących się do stanu z końca 1966. W tym okresie PZKO skupiało: 92 zespoły śpiewacze, włącznie z małymi zespołami wokalnymi i instrumentalnymi — w sumie około 2500 członków, 45 zespołów teatralnych (ponad 1000 członków), 20 tanecznych (450 człon-

ków). Posiadamy więc na naszym terenie ponad 150 różnych rodzajów zespołów, w których skupionych jest około 4000 osób. Nie jest to chyba mało a przecież nasz stan posiadania do tego się nie ogranicza... Remanent ten byłby bardzo niepełny bez zaliczenia młodzieżowych i dziecięcych zespołów szkolnych. Otóż w 78 szkołach polskich działa około 30 zespołów śpiewaczych, a przedstawienia teatralne urządza corocznie prawie każda szkoła”.

Bogactwo form, w których ukryta jest twórczość i mrówcza praca działalności członków PZKO wiedziej piekne dzieło zamykające okres 20-lecia. Z całego serca należy życzyć PZKO dalszych osiągnięć na wiele organizacyjnej.

Aby za „rzeką” mleka płynął „potok” paszy

Rolnicy ze Spisza i Oravy znani są jako dobrzy hodowcy bydła i innych zwierząt gospodarskich. Wzrasta tam też stosunkowo szybko ilość „ogonów” a więc zwiększa się także produkcja mleka. W okresie szczytu, czyli tak zwanej „białej rzeki”, są nawet narzekania, że punkty skupu nie są w stanie odebrać całe ilości mleka, (czytaj korespondencje na ten temat na str. 7). Ta sezonowość w dostawach występująca w wielu rejonach kraju nie jest zjawiskiem korzystnym. Są miesiące (np. czerwiec i lipiec) kiedy to dostatek pasz zielonych powoduje szybki wzrost mleczności krów, w późniejszych zaś miesiącach, głównie w zimie następuje z kolei znaczny spadek w udoju.

Oczywiście że i na takie zjawisko jest recepta. Ale szczyt winien być trwałym. Chodzi o to, aby nie dopuszczać do dużych różnic w dostawach mleka w miesiącach jesienno-zimowych.

Taka korzystna perspektywa ukształtuje się już w najbliższych latach, kiedy to zaplecze produkcyjne przetwarzania mleka na sery i masło wzrośnie stosunkowo szybko. Przemysł mleczarski otrzymał bowiem odpowiednie inwestycje o przeszło 60% wyższe, anizeli w ubiegłej 5-cio latce. W latach 1967-70 przerobi ten przemysł o ok. 400 mil. lit. więcej mleka

a więc prawie tyle ile rolnicy aktualnie dostarczają w ciągu 4 letnich miesięcy. Kłopoty z nieodbieraniem mleka, w okresie szczytu dostaw, będą stopniowo zanikać. Ale teraz są i to jest fakt.

Uwaga rolników powinna być skoncentrowana na tym, jak nadal podnosić produkcyjność krów mlecznych. Chodzi oczywiście nie o ilość krów a o ich jakość. Dobra krowa o wysokiej mleczności taniej kosztuje anizeli dwie byle jakie, które tylko więcej zjadają paszy a dają razem więcej mniej mleka niż jedna dobra. Taki jest zresztą kierunek polityki naszego państwa. Statystyki podają że w ciągu 3 lat ilość krów wzrosła zaledwie o 3,1% ale ilość dostarczonego mleka na punkty skupu o przeszlo 15%. To wyjaśnia sytuację i rokuje dobre perspektywy.

Na pytanie co robić, jakie przyjąć kierunki w swoim gospodarstwie, aby nie spadła produkcja mleka aby w najbliższym perspektywie złagodzić sezonowość dostaw można dać odpowiedź: zabezpieczyć to tylko odpowiednia wysokobiałkowa pasza stosowana w okresie całego roku!

Każdy dobry hodowca wie, że zwiększenie plonów na użytkach zielonych poprzez meliorację i nawożenie łąk oraz uprawę pastwisk, to najlepszy sposób zabezpieczenia dla swego in-

wentarza paszy objętościowej na okres letni, jak i na okres zimowy.

Weźmy dla przykładu przeciętną krowę... Potrzebuje ona spożyć przy wadze ok. 500 kg i wydajności 10 litr. mleka ok. 60 kg dobrej zielonki. Zaś już przy wydajności ok. 15 litrów mleka spożycia 75 — 80 kg zielonki. Aby krowa mogła spożyć tyle trawy w określonym czasie, trawa ta powinna wyrosnąć do 15 cm.

Obserwowałem niedawno wypas bydła w rejonie gromady Jabłonka. Spotkałem tam nawet ogrodzone pastwiska chłopskie. Ale przeważnie stosuje się tam wypas bezplanowy. A takie pastwisko można podzielić na 3 — 4 kwatery i w ramach tych kwaterek racjonalnie wypas za pomocą pastucha elektrycznego. Koszyt nabycia w PZGS elektrycznego pastucha w stosunku do korzyści nie są wygórowane. Chodzi tu głównie o to, że przy takim planowym wykorzystywaniu pastwiska racjonalnie dawkujemy zieloną trawę dla bydła przez cały okres wypasu.

Ale pastwisko wymaga także pielęgnacji po jezioru bydła z wypasem. Przekaszanie runi, nie zjedzony przez zwierzęta, powinno się przeprowadzać możliwie natychmiast po przejściu ich na następną kwaterę wypasu. Pozostawione bowiem trawy często się wykłasują, następnie drewnieją, a darń w tych miejscach rozrzedza się i zwy-

kle powstają w nich siedliska myszy. Także nasiona dojrzałych chwastów łatwo rozsiewają się po pastwisku. Na ogół zachodzi potrzeba dwukrotnego przekaszania w ciągu roku. A jeżeli kwatra pastwiskowa była uprzednio koszona (na siano lub zielonkę) to wystarczy tylko jednorazowe jej przekoszenie.

Odchody zwierzęce rozcieramy miotą, a na większych obszarach broną podplecioną gałęziami. Kwatery mocno zanieczyszczone odchodami w miarę możliwości trzeba jednorazowo wykosić. Nowożenie pastwiska po wypasach decduje o wysokiej i równomiernej wydajności pastwiska. Nawożenie fosforowo-potasowe stosuje się przeważnie wiosną, czasami jesienią. W ciągu lata natomiast, po każdym wypasie lub co najmniej po 2 wypasach, stosujemy nawożenie azotowe. Dawki nawozów zależą od ilości paszy potrzebnej dla pasących się tam zwierząt. Warto dodać, że na glebach mineralnych, przy dostatecznej wilgotności i zachowaniu określonych okresów spoczynku runi między kolejnymi spasaniami, za każdy 1 kg czystego azotu otrzyma się ok. 90 kg zielonki.

I w tej dziedzinie, jak w każdej, przyda nam się wiedza. Warto więc korzystać ze szkoleń rolniczego.

Posledné plenárne zasadnutie Okresného národného výboru v Nowom Targu zaoberala sa dôležitým pre tento okres problémom, t.j. perspektívickým rozvojom turistiky a športu. Dôležitosť rozvoja turistického hnutia vyplýva nielen z faktu zvyšovania sa obratov obchodnej siete, ale predovšetkým z faktu, že turistiká má vplyv na zvyšovanie sa rozpočtových prostriedkov obcí a umožňuje dodatočné zisky pre obyvateľov novotarských dediek.

Už teraz tento okres navštevuje asi 2 milióny turistov a rekreaントov, z toho asi 250 tisíc z cudziny a všetko nasvedčuje tomu, že tento počet v budúciach rokoch značne sa zvýší. Žiaľ väčšina turistov a rekreaントov naďalej sa koncentruje v tradične turistických strediskach Podhala ako: Bukowina, Poronin, Rabka alebo Szczawnica. Stále príliš mälo turistov a rekreaントov navštevuje iné, plné kúzla oblasti, najmä Spiš a Oravu.

Preto o záležitosti rozvoja turistiky a usmernenia jej prúdu na menej navštevované cesty prejavujú starostlivosť okresné orgány. Tam tiež majú svoj pôvod rozhodnutia rozbudovania v rokoch 1966-70 nocľahárenskej základne o asi 2 tis. miest. o.i. v Jablonke a v oblasti Spiša. Filiálky PTTK predvidujú lokalizovanie na území Oravy a Spiša asi 6, nie príliš veľkých turistických staníc s asi 200 lôžkami.

Plán rozvoja turistiky v nowotarskom okrese predvíva tiež rozvoj siete služieb obyvateľom a výstavbu nových gastronomických objektov tzv. sambariv, ktoré zvyšia počet miest v gastronomickej sieti o asi 2200. Jeden z takých objektov má vzniknúť tiež v Jablonke.

Určite tieto plány plne neuspokoja možnosti a požiadavky o.i. oblasti Spiša a Oravy, ale iste ich realizácia sa pričiní k ďalšiemu rozvoju turistiky na týchto terénoch. Na tomto mieste je tiež hodno upozorniť na nedostatočne využitie súkromných miestností u gazdov na spišských a oravských dedinkach. Je si tiež hodno uvedomiť, že popri všetkých investiciach a iných iniciatívach okresných orgánov v tomto obore, nemalú úlohu majú tu tiež pre splnenie samotné obce a ich obyvatelia, ktorí určite majú životný záujem na zväčšovaní sa počtu turistov. Táto úloha sa spája so zväčšením verejného vkladu pre pošírenie turistickej základne. Ale je tiež nerozlučne spojená s pozdvihnutím hygieny na dedinach, v každom gazdovstve a vo dvore, ako aj s kulinárnymi vedomosťami dedinských gazdiničiek, ktoré prijímajú turistov. Je to dôležitejšia záležitosť, ako by sa mohlo zdáť, a nerozlúčne späť s príťahovaním nových zástupov turistov. Lebo dnes turista okrem klimatických podmienok a lacno strávenej dovolenky, chce si tiež odpočínať v čistote, stretávať sa so zdvorilosťou stálych obyvateľov a zjesť chutný obed. Ak sa s tým

PLÁNY A POTREBY

všetkým stretnete, určite si bude milo spomínať a rád sa vráti, dokonca bude odporučať svojim priateľom a známym, aby navštívili tú dedinku alebo gazdovstvo. Ale ak sa ráz skame, určite na budúcu dovolenku nepríde do takej dedinky alebo gazdovstva.

kladom pre iné oblasti nowotarského okresu. Tieto záležitosti malí byť stále predmetom starostlivosti obcí a ich národných výborov, ale dôležitú úlohu majú tu tiež pre splnenie, po pri turistických organizáciach aj krúžky dedinských gazdiničiek s okresnou

propaganda plánovitá, zamierená nie len na turistu, ktorý náhodou navštívi okres, ale najmä tá, ktorá vie najstie rodiny, ktoré každý rok v lete a zime uvažujú kde najpríjemnejšie a súčasne lacno môžu stráviť svoju dovolenku a najst dobré podmienky k

Píšeme to nie preto, aby sme odhalovali známe pravdy alebo kritizovali, ale preto, aby sme upozornili gazdov dediniek i gazdovstiev na Spiši a na Orave na ešte nevyužité možnosti a príležitosti príťahovania čo najväčších zástupov turistov a rekreaントov, preto aby Orava a Spiš stali sa prí-

Ligou žien a snad aj miestne skupiny Spoločnosti malí by sa zaujímať o tieňo problémy, slúžiť pomocou a radcu.

Uvedomujeme si fakt, že dokonca aj ta najlepšia vôle dedinských gazdov nebiesi nič, ak zlýha dobra a systematičká propaganda turistických a rekreaந்தnych možností Spiša a Oravy. A to

odpočinku. Touto úlohou malí by sa pilne zaoberať patričné inštitúcie a organizácie, snad nie len okresné. Priomeňme tiež, že mnohé naše návrhy, ktoré nie jedenkrát sme už prihlasovali na stránkach Života, o.i. v článku Našich 10 návrhov z apríla 1965 r. Určite sú aktuálne aj dnes.

Z hlediska světského humanismu

Kněz Jan Niewieczor - predsedu Polské ekumenické rady

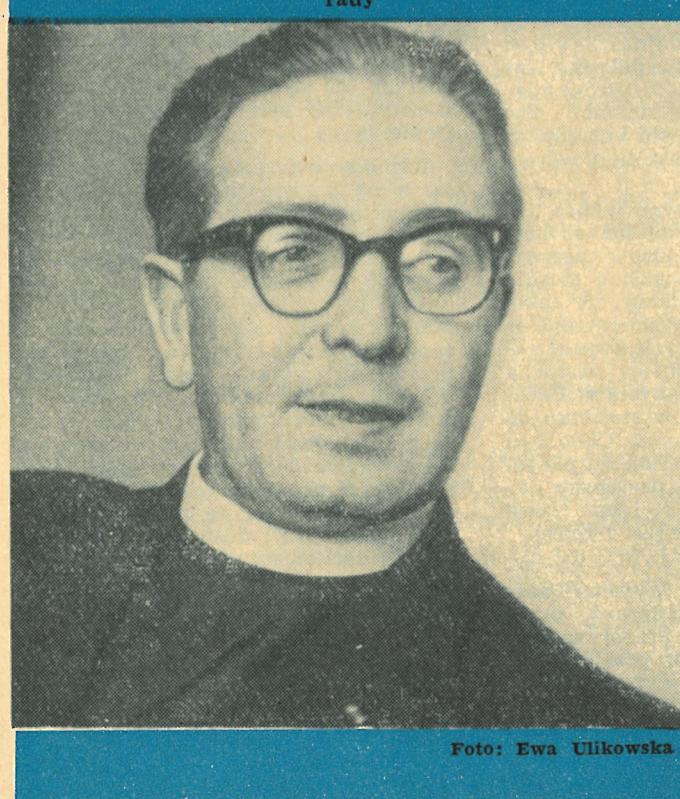

Foto: Ewa Ulikowska

„Polsko rozhodne nelze nazvat zemí s jedním, jediným vyznáním“. Není jí dnes a tím méně byla v minulosti. Vyznejme pouze některá z teměř 30 křesťanských a nekřesťanských vyznání, která praktikují v Polsku: vyznání evangelicko-augsburšké (luteráni), vyznání evangelicko-reformátoršké (kalvini), polská autokefalická církev pravoslavná, vyznání polsko-katolické, starokatolické vyznání mariavitů, polské vyznání křesťanů-babistů, vyznání metodistické, sjednocené vyznání evangelické. Uvedená vyznání tvoří společnou Polskou ekumenickou radu, jejímž předsedou je kněz Jan Niewieczor, superintendent evangelicko-retormátorškého vyznání.

Kromě vyznání sdružených v Polské ekumenické radě existují v Polsku kromě jiných: vyznání adventistů sedmého dne, vyznání křesťanů sobotního dne, Společnost svobodomyslných badatelů písma svatého, světské misionářské hnutí Epifanie, jednota polských bratří (neoarrianismus), katolické vyznání mariavitů se sídlom v Felicjanowě u Płocka, menší skupiny vyznávatelů dávných obřadů (starověrci) v mražogówském a augustowském okrese, mormoni, kvakři, unitariáni atd. Kromě toho existují u nás také nezávislé římsko-katolické farnosti. Z vyznání nekřesťanských uvedeme pouze: muzulmanská náboženská sekta (mohamedáni), náboženská společnost Mojžíšovy víry (judaismus) a Karaímský náboženský spolek. Tím rozhodně dlouhá řada náboženských vyznání v Polsku není vyčerpána. Praktikují u nás skupiny vegetariánů, charitatívne náboženské organizace, sympatikové jogi a východního okultismu, teozofové a věřící náboženství Dálného východu.

Neuplynne týden, den ani hodina, aniž by se nedělo něco důležitého na telefonických linkách Rím - Caříhrad, Rím - Zeneva nebo Rím - ústředny úřadů jednotlivých křesťanských i nekřesťanských vyznání.

Těmito slovy začíná svůj článek „Licentia ecumenica“ uveřejněný v týdenku Politika Andrezej Tokarczyk. Uvádíme obzahrádky z tohoto zajímavého článku.

Ekumenismus (ekumenický =

všeobecný, vztahující se na všechna náboženská společenství) postkoncilního údobí hluboce proniká do vědomí soudobého člověka. Po pravdě, u nás v Polsku přijímáme tyto moderní „náboženské novinky“ asi tak jako „pohádky o skleněném vrchu“. Tyto novinky, například z Západu i z Východu, ukazují dramatickou cestu křesťanství - s katolicismem v čele - k sjednocení. Ačkoliv obrys této budoucí jednoty sou stále ještě velmi mlhavé, nutno říci, že dnes jsou bližší skutečnosti než fantazii. Vatikánský ekumenismus, vycházejíce vstřík ekumenismu ženevskému, nahradil dosavadní výzvu k návratu „marnotratných synů“ změřenou výzvou, adresovanou „bratřím odloučeným“ (Přijďte k nám a my se mezi něm očistíme), chec samozřejmě uchopit iniciativu do vlastních rukou.

RÍM A PRAVOSLAVÍ

Podivuhodně krátkou je doba, která nás dělí od oficiálního antiekumenismu dvacátých a třicátých let a tehdejších papežských encyklik.

Jak k tomu došlo, že se prvotní antiekumenismus římskokatolické církve změnil v vatikánský ekumenismus a že tato církev slavnostně schválila na posledním soboru dne 21. listopadu roku 1964 svůj epochální dekret „O ekumenismu“?

Dedina dlhá 19 km tiahne sa v najkrajšom rajóne Oravy: od Oravskej priehradnej po Babiu horu. Je to Lipnica Wielka. Naozaj veľká — počítajte práve 4 tisíc obyvateľov. Sú oni na poprednom mieste v spoločenských činoch a vo verejných príspievkoch. Jedným slovom dedina — predák.

Cez hory a doby...

Cesta do Lipnice Wielkej sa začína pri krásnej asfaltke, ktorá vede z Jablonki do Chyžného a ďalej ku hranici s ČSSR. Táto cesta tiež viedie k štátnej hranici s ČSSR, čiže až do Bobrova popri Oravskému priečahu. Je to vo svojej kategórii cesta okresná a obecná. Žiaľbohu možnosti jej opravy, nehovoria už o výstavbe dobrej hradskej, prevyšujú všetky možnosti miestnych finančných rozpočtov. Jediným rozumným východiskom je jej zaradenie k štátnej cestám.

Argumentom svedčiacim za takýmto riešením je fakt, že cesta tá viedie k štanej hranici. A tak tiež aj to, že prebieha jedným z najkrajších zákuťí rajónu. Jej dolami a úžlabinami ťažko prechádzajú nielen autobusy ale aj početné vozidlá z Československa. Prechádzajú ju minuli sme až dva vozidlá z Československa s nápisom Výlet. Na výstavbu tejto cesty treba určiť ústredné štátne fondy. Niet takého kto by vymyslel niečo iné. Okresný rozpočet je malý a obyvatelia ledva si dajú rady s cestou cez dedinu.

Cesta cez obec nie je hračkou. Počita si 17 km. Pohľad už veľa práce a to nielen preto aby ju udržať v stave zaručujúcim dobrú jazdu, ale aj preto, aby ju rozšírili z 5. na 7 a pol metra. Kto má koňa zváža 10 m kamienia, kto nemá pracuje 10 dní pričom sa nepočítajú iné služby. Ale je to iba cesta cez obec, ktorá kolmo pretína cestu pehavú od „kráterov“ a ktorá stále čaká na bohatého mecenáša.

Pri stánkoch s pivom

V takej obci akou je Lipnica Wielka je naďalej ešte veľa mládeže. Dokonca oprava v súvislosti s trvalým vylietavaním najschopnejších z tohto „úla“ do sveta za vedou a prácou nezmenila by podstatne štatistiky. Demografická výš kráľuje medzi oravskými rodinami — slovenskými a poľskými. A keďže kráľuje dorast z tejto výše nebude pasívne prihladať k životu. Hľadá v nom všetky zaujímavosti našho storočia. Terén hľadania je obklúčený hranicami vlastnej obce, preto tunu každý mladý človek hľadá vzor a príklad. Poznávanie sveta sa teda koná doma, v škole a mimo domu...

Najväčšie starosti sú s výučbou mimo domu a mimo školy. Lipnica Wielka nie je ešte dedinou v ktorej by bolo vidieť televízory. Preberanie spoločenskej kultúry a kultúry existencie je ohraňčené na vzory a mestnu prax. Predseda Obecného národného výboru Vendelin Michalak, aktívny činiteľ a väzbený človek trapi sa tým, že mládež nemá v tejto veľkej dedine možnosť kultúrneho využitia sa v takom stupni, ako inde a ako by si to priali ustarostení rodičia. Nie je totiž v Lipnici Wielkej klubovňa, nito dokonca ani „kútika“ pre rozmýtenie ako sa patrí.

Mládež po vyučovaní, po práci v hospodárstve vychádza skupinami na prídomia. Tuna kontempluje svoj osud a vo svojej nemohucnosti znáša ho s ľahostajnosťou. Je to dobrá mládež... Príliš silný je tuna ešte patriarchát, aby mohla odbočiť na chuliganské cestičky, ktoré idú v páre s takýmito situáciami. Ale z prídomia nakoniec sa treba niekde stratifi. Každý už vie kde, lebo trasa je ušliapaná. Vedia k niekoľkým stánkam s pivom,

ktoré sú otvorené dlho do noci. Takto sa môže začať opilstvo.

Miestne orgány sa pre svoju dedinu a mládež usilujú utvoriť aspoň jedno kultúrne stredisko. S touto myšlienkom súvisí generálna prestavba Obecného domu, v ktorom by bola klub-kaviareň, čítarňa a miestnosť pre hry. Na tento cieľ obyvatelia štredo davalí zlátka, samotnú prácu a drevo z urbáru. Budova je nevykončená, sú potrebné pe-

Je koniec júna 1967. Pripromeňme si čo podľa relácie Trybuny Ludu robí už teraz v Zakopanom. Trybuna piše: „Priemerne je tunu (v Tatrách) okolo 1000 turistov z Anglicka, Rakúska, ČSSR, Dánska, Francúzska, Fínska, NDR, Maďarska a USA. Už tento neveľký ako na Zakopane počet osôb zapríčinil horúčku vo všetkých miestnych turistických úradoch. Ide predovšetkým o to, že v Zakopanom nieslo miesta pre zahraničných hostí, nie-

NA LIPNICKOM CHODNÍČKU

niaz, ale obec peňazí nemá. Aj tunu je potrebná pomoc z vonka...

A žo s turistikou?

Zaujímavé o závažné uznesenie ONV v Nowom Targu z 30. mája tohto roku o rozvoji turistiky v rokoch 1967 — 80 je nádejou obyvateľstva z turistických terénov tohto okresu a podkladom k žiadaniu o pomoc. V šlapajach za ním mali by vznikuť ďalšie konkrétné materiály o potrebách. Zdôvodnené o reálne.

to miesta s patričným štandardom. Nedivme sa teda, že ako nikde vo svete, tunajšie turistické úrady s veľkou radosťou a úľavou vítať zprávy, ktoré odvolávajú naplánovaný príchod niektorých zahraničných hostí".

Takáto situácia je veľkou šancou pre novotarský okres, hoci zpráva sama o sebe je až trapne tragická. Ale aj tieto údaje treba pripojiť k vrecom našich potrieb Podhalia v ktorom by mala mať svoje miesto aj Lipnica Wielka.

Marian Kaškiewicz

Pravdepodobně nejotresnejším faktom pro Vatikán bylo sloučení pravoslavné církve se Světovým cirkevním výborem na sjezdu w New Delhi. Nejenom proto, že ta- to cirkevní organizace se od té chvíle stala skutečnou mocností, která čítá 450 miliónů křesťanů, věřících asi 200 církví (opravo 500 mil. římských katolíků), ale pře- devším proto, že od doby rozla- mu křesťanství na východní a zá- padní (v roce 1054), Řím tajně vě- říl — a celkem viditelně toužil — že se mu někdy podaří přitáhnout pravoslaví. A tu po téměř tisíci letech očekávání se ukázalo, že se pravoslaví nepřikláňá k Římu, ale k protestantismu. To bylo příliš silné i pro nejzav- vrzelejší odpůrce ekumenismu.

REFORMA

Dekret soboru „O ekumenis- mu“, tento klíč a kříž „Vaticanum II“, zavedl celou řadu pravidel a reform v ekumenické katolické strategii. Syny a dcerami církve jsou všichni, kdo věří v Krista a byli náležitě pokřtěni, i když by se nacházeli mimo okruh církve. Dále byla uznána nutnost „obnovení římskokatolické církve“. Zdůrazňováno „jednotu v různoro- dosti“, skutečnost autentických hodnot a darů jimiž Kristus a Duch svatý obdaňují křesťany nekatolické (ačkoliv úplně vykou- pení a spasení náleží pouze cír- kvě římskokatolické). Byla uzná-

na nutnosť predstavovat zásady, víru a názory „bratří odlouče- ných“ se skutečným objektivis- mem. Byl podán návrh, aby se společnými obřady přispělo k lepšímu vzájemnému poznání a sblí- žení (kromě přijímání.) Konečné také prohlášeno, že člověk, ktorý hľasí mylné doktríny v dobré vý- ře, bez zlomyslnosti, již není her- retikem.

Jeden z nejvýznamnejších sou- dobých protestantských teologů — Oscar Culmann — napsal nedávno, komentujúc dekret „O eku- menismu“, že „ještě důležitější než slova a formulování je sna- ha o obnovení, která tento doku- ment v celém jeho obsahu vyplňu- je.“

Jiný protestantský teolog, Mc Afee Brown soudí, že příznakem již dosaženého pokroku je to, že římskokatolická církev se přizná- vá k spoluodpovědnosti za dnešní rozdielení křesťanství a že dnes nazývá protestantské obce „cír- kvemi a církevními obcemi“. Dú- ležitá je také změna modlitby „s někým“ místo dřívější „za ně- koho“.

Významný pravoslavný teolog Pavel Jevdokimov soudí, že de- kret neuvedl metody ani pod- minky pro ekumenický dialog a opravdový dialog vymáhá, aby se setkal „rovný s rovným“. Církev, která se celá staletí stavěla v čele (Řím), může být vedoucí slož- kou pokud jde o křesťanskou lá- sku, ale nemůže chtít jakoukoliv

jurisdikční mocí působit na jiné církve.

Výsledkem postkoncilného eku- menismu je nedávne darování je- zuity bruselským pravoslavným jednoho z nejvýšších a nejnáher- nějších tamních kostelů. Tenže eku menismus přispěl k tomu, že skotští katolíci z Broxburn vě- novali výtěžek k koncertu církev- ní hudby na výstavbu presbите- riánské svatyně, kterou zničil po- zár.

Nelze si ani představit, že by se něco podobného mohlo odehrát před několika léty, a což teprve před mnoha léty.

Velmi dobre zhodnotil tuto si- tuaci kardinál Joseph Ritter z St. Louis, ktorý prohlásil, že dekret „O ekumenismu“ znamená konec protireformační éry.

Jistíže nemálo se o to zasloužil krátký, ale jak bohatý na událo- sti, pontifikát „papeže míru“ Ja- na XXIII. Zádný světský humani- sta nemůže zústati lhostejným k těmto věcem. Každý krok, jehož cílem je přelámaní vzájemných předsudků, nesnášenlivosti a ne- pátelství má pro nás dnešní svět veliký význam. Vatikánský a že- nevský eku menismus tratí dnes částečně svůj antiteistický charak- ter a stává se hnutím křesťan- ského humanismu. Z těchto dvou humanismů se pomalu začíná vy- novovat jeden člověk. Člověk z epochy dialigu.

A my posloucháme tyto zprávy stále jako pohádky „o sklen- nému vrchu“. Proč? Pravděpodo-

ně proto, že nebydlíme v Říme, ani v Cařihradě, ani v Ženevě, ale... v Polsku.

STÁLE JEŠTĚ „ZBLOUDILÍ BRATŘI“

Ačkoliv věřící římskokatolické církve tvoří v Polsku rozhodnou početnou většinu, není správná té- ze, kterou již delší dobu propaguje římsko-katolická církevní hie- rarchie, totiž že „Polák = katolík“ (a v duchu „pouze katolík = Po- lák“). Tato téze je nejenom ne- nesprávná, je historicky falešná a hluboce křividí téměř 30 různých náboženských denominací, které dnes existují a praktikují v na- ši zemi. Připomeňme si, že otec polské literatury Mikolaj Rej z Naglowic byl kalvínen, první gramatiku polského jazyka napsal arián Piotr Stiński, autorem prvního velkého polského slovníka byl luterán Samuel Bogumił Linde a jakkoliv bychom oceňovali kalvinismus Stefana Żeromského fakt je ten, že jeho hrob se nachází na evangelicko-refor- mačním hřbitově ve Varšavě.

Dne 10. února tr. byla sice konečně zřízena Ekumenická ko- misie při polském episkopátu, ale stále ještě celkem málo víme o jejich plánech do budoucnosti. Nevíme, zda budou navázány oficiální styky s Polskou eku meniskou radou, sdružující 8 největších nekatolických vyznání v Pol- sku. Sice z kostelních kazatelien už

nebouří slova, tupící lidskou hr- dost, která varují před „hereti- ky“, „kacíři“ nebo „věřícími v kočičí víru“, ale — na rozdíl od jiných evropských a mimoevropských zemí — nenalezáme u nás kladné příklady působnosti a hlubšího pochopení pro vzájemné styky. V zemi, která je hrda na svou vznesenou tradici náboženské tolerance, která vychovávala celou řadu vlastenců — nekatolíků, stále ještě je evangelicismus ztotožňován s „německým“ a pra- voslaví s „ruským“ nábožen- stvím, ačkoliv v hitlerovských koncentračních táborech byla ús- mracena čtvrtina polských evange- likálních duchovních s předvále- ným biskupem polských luteránů knězem Juliuszem Burschem za „zradu německé vlasti“. (Po- námka redaktora Života: ačkoliv to byli duchovní, pocházející z rodin, žijících od věků v Pol- sku).

Nejvyšší římskokatolické duchovní v Polsku téměř nic po válce nepodnikli, aby tato situace byla změněna a aby celá věc byla ná- ležitě hodnocena. Samozřejmě že takové věci, jako neprávné při- vlastňování mnoha svatyní a sa- králních objektů, nevyřešený problém smíšených manželství a řada jiných, brzdí přátelské vztahy mezi křesťany a nekřesťany. Jsou to problémy, které nelze od- dělit. A protože tyto věci rozši- řují aspekt eku menismu, nemo- hou být nikomu lhostejné, také z hlediska světského humanismu.

PREDVÍDA SPRÁVNE DÍXONOVÁ?

Raz odcestoval Jeanin otec do Chicaga. Pri lúčení samozrejme nemal ani tušenie, aký darček dcére dovezie. Niekoľko dní pred otcovým návratom Jean vyhlásila, že otec jej privezie veľkého čiernobieleho psa. Keď otec prišiel, na remeni viedol čierno-bieleho psa...

Keď mala Jean osem rokov — kočovali v blízkosti Santa Rosa, kde Pinckertovci bývali, Cigáni. Medzi nimi bola aj jedna jasnovidka. Eme Pinckertová ju spolu s Jean navštívili. Len čo Cigánka pozrela na Jeaninu dlaň, rozčúlene vykrikla. Potom ukazovala na jednotlivé znaky na dlani a... Tá hviezdza na ľavej dlani a veľká hviezda a polmesiace na dlani pravej sa vraj vyskytujú raz za tisíc rokov. Hoci Jean bola ešte dieťaťom, „profesionálna jasnovidka“ sa k nej správala úctivo, ako k žene, ktorá uvidí veľké veci. Nakoniec Jean da-rovala krištáľovú guľku.

Jean sa s ňou hrala ako s ostatnými svojimi hračkami. Vízia, ktoré v krištáľovej gule videla nevenovala žiadnu pozornosť. Nemecká vychovávateľka však pozorne načúvala Jeaninmu popisu vizia a hľadala ich zmysel. Keďže aj matka dcérku v tomto podporovala a nijako sa s jej schopnosťou pred ľudmi netajila, prichádzali za „malou jasnovidkou“ z blízkeho i vzdialenejšieho okolia.

Raz prišla k deväťročnej Jean mladá žena. Bola to úspešná herečka, ktorá sa rozhodovala medzi divadelnou dráhou a povolaním vedúcej penziónu. Jean pozrela do krištáľovej gule a zbadala akýsi miniatúrny ohňostroj. Malá Jean v tom videla znamenie budúcej slávy a povedala: „Zostaňte herečkou.“

Po určitom čase svetelné reklamy v Spojených štátach a inde niesli meno populárnej herečky Márie Dresslerovej.

SMRT CAROLY LOMBARDOVEJ

Bolo to v čase druhej svetovej vojny. Jean Dixonová sedela v luxusnom kaderíckom salóne v Los Angeles, keď vstúpila slávna Carola Lombardová. Jean poznala túto filmovú herečku, ženu Clarka Gablea, iba z filmového plátna a ilustrovaných časopisov. Vedúci podniku ich predstavil.

Keď Jean podala umelkyni ruku, pocitila záhadné chvenie. Radosť zo zoznámenia so slávnou hviezdom sa rozplynula. Dixonová mysla už iba na nebezpečenstvo, ktoré Lombardovej hrozilo. Vzrušenie varovala umelkynu, aby v najbližších šiestich týždňoch necestovala lietadlom.

Carola Lombardová sa práve chystala na turné po USA. Kaderík Lombardovej neskoršie rozprával, že herečka po odchode Dixonovej si hodila peniaz, či má letief alebo nie. Vyšlo jej aby letela. Za

niekoľko dní Carola Lombardová zahynula pri leteckom nešťasti.

PRVÉ ROKY MANŽELSTVA

Dvadsaťjedenročná Jean sa vydala za Jamesa L. Dixona, spolmajiteľa veľkého auto-salónu v Los Angeles. Vďaka svojej krištáľovej guli Jean zachránila svojmu manželovi život. Bolo to krátko po vypuknutí druhej svetovej vojny. Dixonovci bývali vtedy v Detroite. Jamesa povolali do osobitného útvaru. Vo svojej novej funkcií často lietal medzi Detroitom, Chicagom a New Yorkom. Jedného rána Jean pozerala do krištáľovej gule. Zrazu videla rútiť sa k zemi horiaci lietadlo. Pod dojmom svojej vízie Jean prehovárala manžela, aby toho dňa radšej cestoval vlakom. Dixon neboli presvedčený stúpencom jasnovidectva svojej manželky. Konane však ustúpil. Lietadlo, ktorým mal cestovať, sa pred pristátiom v Chicagu zrútilo a všetci cestujúci s posádkou prišli o život. Od tých čias sa Dixon poslušne riadi pokynmi svojej ženy.

NÁVŠTEVY U ROOSEVELTA

Na jeseň roku 1944, krátko po štvrtom zvolení Roosevelta do funkcie prezidenta pozvali Jean Dixonovú do Bieleho domu. Doosevelt privítal Jean veľmi srdečne, ako starú známu. Hovorili, ako to býva pri každej z podobných príležitostí, o bežných veciach, no Jean mala po celý čas rozhovoru pocit, že hovorí s mužom, ktorý má nejakú predtuchu. Dodala si odvahu a povedala: „Niekedy je dobré, pán prezident, zveriť sa, keď máme niečo na srdeci.“

„Život je príliš krátky“, — odpovedal Roosevelt s povzdykom. „Koľko času mi ešte zostáva, aby som dokončil svoju úlohu?“

„Smiem sa dotknúť vašich prstov?“ — opýtala sa Jean. Prezident jej podal svoju veľkú ruku. Akonáhle Jean pocitila chvenie, zúfalo sa usilovala uniknúť priamej odpovedi. Avšak prezident žiadal jednoznačnú odpoveď. S veľkým premáhaním konečne povedala: „Šest mesiacov... ak to pôjde dobre.“

Potom hovorili ešte o iných otázkach, o spojenectve so Sovietskym sväzom, pričom Roosevelt hovoril o dôležitosti tohto spojenectva. Jean v rozhovore spomenula „červenú Čínu“ a na prezidentovo prekvapenie, že predsa Čína nie je „červená“, opakovala, že budúcu Čínu vidí ako komunistickú krajinu. Aj táto vízia Jean Dixonovej sa splnila. Prezident Roosevelt náhle zomrel 12. apríla 1945.

O ROZDELENÍ INDIE

V roku 1945 bola Jean Dixonová stálym hostom na mnohých oficiálnych diplomatických podujatiach. Pri jej veľkej popularite neobišlo sa to bez žiadosti o predpovede.

Tak tomu bolo aj na jednej indickej recepcii. V tomto prípade bol žiadateľom indický plukovník Nababšádo Šu Ali. Povedala mu, že za dva roky sa uskutoční rozdelenie Indie. Plukovník väšnivo protestoval a uistíval Dixonovcov, že niečo podobné je vylúčené. Jean však svoju predpoved opakovala a uviedla dokonca termín tejto udalosti: 2. jún 1947. Neveriacemu plukovníkovi povedala, že on sám opustí Indiu a prejde „na druhú stranu“, kde urobí veľmi rýchlo kariéru.

Dňa 2. júna 1947 indický plukovník pred obedom telefonoval a s istou dávkou škodoradosti jej pripomenal predpoved. Jean však poznámenie, že deň má 24 hodín. Na druhý deň to mal plukovník „čierne na bielom“. Na prvých stranach všetkých denníkov čítal palcové titulky, oznamujúce svetovú senzáciu o rozdelení Indie.

Jeanina predpoved sa splnila do písma. Po svojom návrate do vlasti plukovník naozaj „prešiel na druhú stranu“, v Pakistane ho zákratko povýšili na generála. Neskor prešiel do diplomatických služieb.

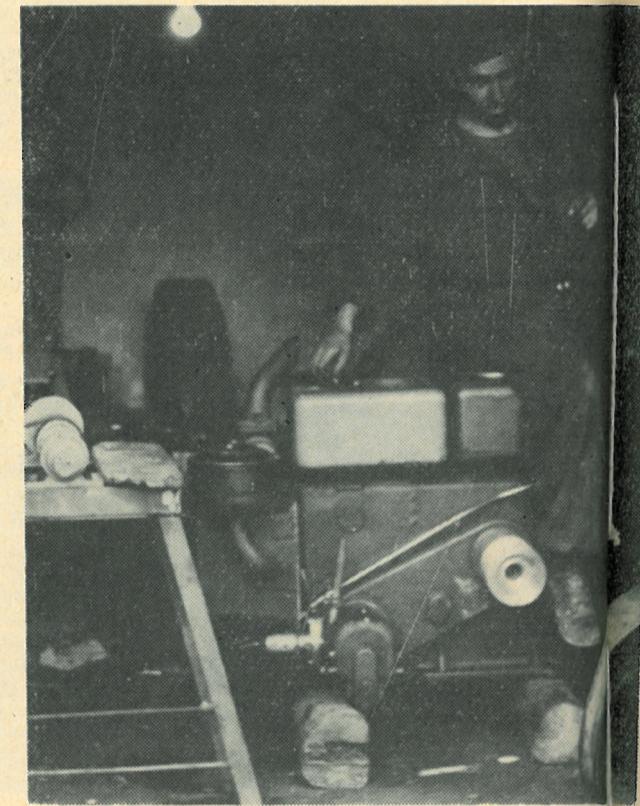
Ešte jednu udalosť, týkajúcu sa Indie, predpovedala Dixonová s neuvieriteľnou presnosťou. Bolo to uprostred leta roku 1947, keď sa jeden z Dixonových priateľov pripravoval na cestu na Čínsky východ. Uprostred rozhovoru bez zdánlivej súvislosti, Jean zrazu vykrikla: „Gandiho zavraždia!“ Určila aj termín: šesť mesiacov. Aj tato predpoved sa splnila 30. januára 1948.

JE JEAN DIXONOVÁ NEOMYLNÁ?

Opisali sme prípady, keď sa predpovede Jeany Dixonovej splnili. Treba povedať, že Jean zďaleka nie je neomylná. Na jeseň roku 1958 napríklad predpovedala, že Čína uvrhne pre Quemoy a Matsu svet do novej krvavej vojny. V roku 1964 predpovedala, že vodca amerických odborov, Walter Reuter, bude kandidovať v prezidentských voľbách v podobne. Tieto omaly mnohých v Spojených štátach utešujú. Tak ako zasa niektoré predpovede desia iných vládnych činiteľov USA. Ako napríklad predpovede, že roky 1964–1967 sú pre USA v oblasti vnuťotropickej ako aj zahranično-politickej obdobím veľkých nebezpečenstiev. V tomto čase USA urobia vraj mnohé chyby, ktorých dosah poznajú až za desať rokov.

Washingtonská veškyňa — Jean Dixonová — udivovala a udivuje Spojené štaty i celý svet. Patrí k tým niekoľkym jasnovidcom, ktorých mimoriadne schopnosti sú predmetom vážneho vedeckého štúdia. Štyridsaťosemročná Jean Dixonová pracuje ako „poradca“ vo First National Bank.

URODZAJ NA »SAMORODY«

Emil Zubrzycki kończy już swojego samoroda. Tu powstaje jeden z wielu...

O CZYM SIĘ MÓWI • CIGO

ORAWA — Modernizacja wsi orawskich napotyka trudności w zaopatrzeniu w niektóre materiały. Przystawowy brak to minimalne przydziały rurek w ciągówkach. Np. Orawka, która jest w 60% skanalizowana nie może z tego powodu dokończyć budowy wodociągowej. Podobne trudności ma Zubrzycę i wieś GRN Jabłonka otrzymała w przydziale na I kanał tylko 220 m rurek ocynkowanych. Przydziały otrzymują i tam gdzie nic się nie robi w zakresie w ciągów i kanalizacji. Znane są przypadki, że rury używane są na grodzenia. Trzeba aby powiatowe administracje zwróciły większą uwagę zarówno na geografię przystępów jak i na potrzeby terenu, który nie sprawia przystępstwu bez urządzeń sanitarnych. Notuje się też trudności w zaopatrzeniu w blachę ocynkowaną i płytę pianobetonową.

OSTROCKÉ TÁBORY

Ostrocké pracovní tábory si v roce 1967 organizovaly některé stavební firmy v Pákistánu. Policie už osvobodila celé desítky těchto moderních otoček, mezi nimi i mnoho nedospělých chlapců. V táborech se pracovalo do úpadu, jen za trošku jídla. Na snímku zatčení agentů — naháněči otoček.

ISOU VĒCI MEZI NEBEM A ZEMÍ!

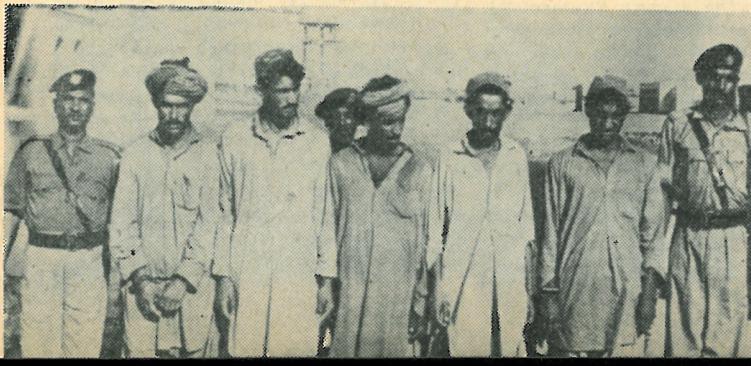
Psychologové a psychiatři ve Švédsku se zabývají zajímavým případem. Bratři Roger a Wimar Axelssonovi, devatenáctiletí blíženci, jsou si nejen tak podobní, že si je i matka plete, ale mají i překvapivě podobný duševní život. Vědci narazili na jedinečný případ telepatického úkazu (přenášení myšlenek na dálku). Ve škole například napovídal Roger Wimarovi při matematice tím, že propočítával v duchu jeho příklady a Wimar dával správné odpovědi. Psychologové provedli s

oběma bratry řadu zkoušek na přenášení myšlenek a při velmi přísné kontrole se ukázalo, že v 90 procentech případů byly odpovědi správné. Paralela mezi oběma bratry jde tak daleko, že když měl Roger zápal slepého střeva, musil být Wimar za několik dnů odvezen do nemocnice se stejnou indikací. Nyní se chystá další série testů a vyšetřování. Na zkouškách se budou podílet nejen švédští, ale i američtí a sovětští psychologové.

OSTRAVA JUBILANTKO

Ostrava je černá, je ocelovým srdcem Československé republiky, město uhlí a železa, metropole nad řekou Ostravicí. To jsou ty nejobyčejnější obvyklejší přívlastky, kterými toto město ozdobili...

V tomto roce Ostrava oslavuje 700 let svého založení. Také my pojmeme k blahopřejícím a srdečně Ji pozdravujeme. Ostravské mládeženky pedagogické fakulty.

POD ADRESEM

MLECZARNI W RABCE

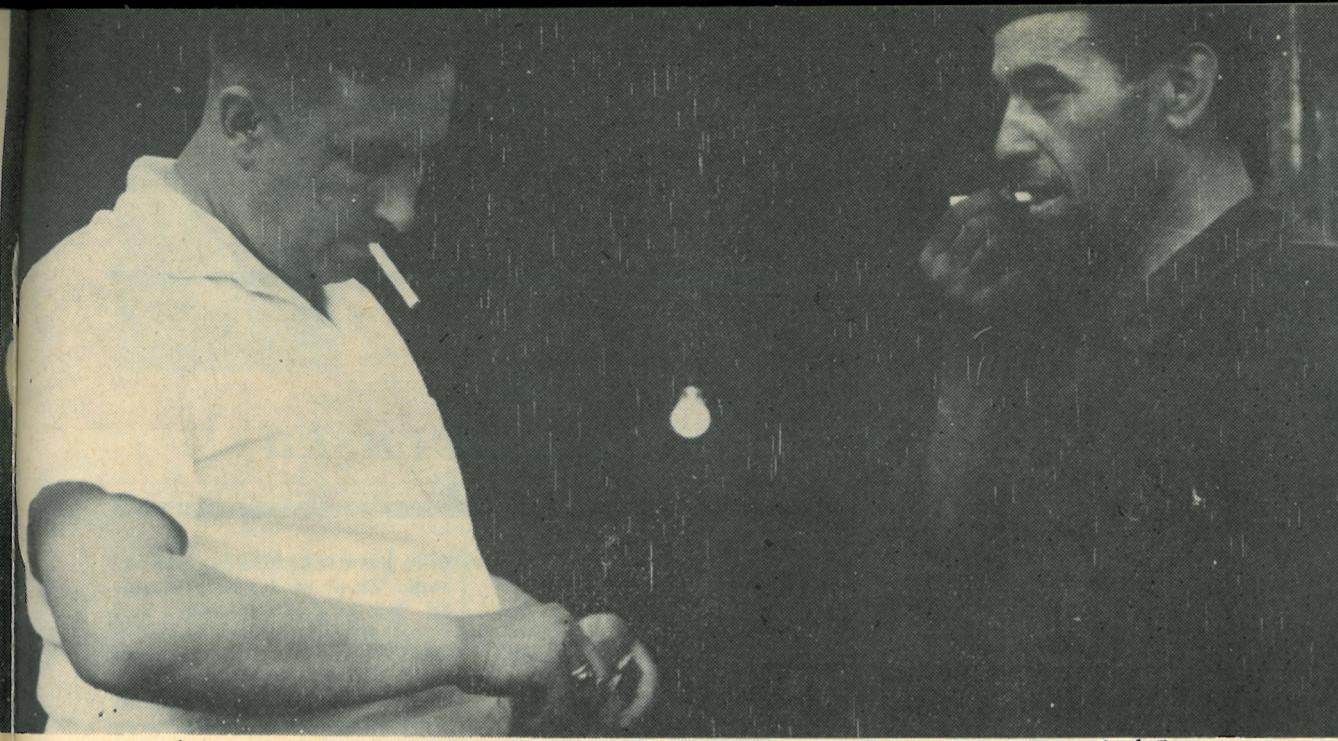
CZY KLĘSKA UDOJU NA ORAVIE?

W wyniku działania powiatowej służby rolnej, a szczególnie agronomów, coraz bardziej rozszerza się na Oravie hodowla bydła. Odpowiednia pasza, silosy — wszystko to sprzyja wzrostowi bydła w gospodarstwach, a co za tym idzie także mleka. Mleko wpływa istotnie na dochody rolników. Typowym więc obrazkiem jest tu rolnik z rowerem o przemyślnej przyczepie na bańki z mlekiem, które zwozi się do punktów zbiorczych, skąd trafia ono do mleczarni w Rabce.

Ale ostatnio coraz mniej gospodarzy odstawia mleko, chociaż ma go w nadmiarze. Woli spożytkować udój we własnym gospodarstwie: na przykład dać koniom. Dlaczego tak się dzieje? Prosta tego przyczyna. Mleczarnia w Rabce nie chce mleka przyjmować... Nie robi tego jednak w sposób prosty, rezygnując z dostaw. Władze powiatowe zareagowałyby wtedy natychmiast i skutecznie. Ale od czego inne sposoby. Otóż dostarczone przez rolników mleko w porze rannej, czeka na transport do mleczarni w Rabce przez wiele godzin. Wtedy rzeczą jasna kwaśnienie i jest zwracane dostawcom. Punkty bowiem nie przyjmują mleka z gwarancją, a tylko na ryzyko rolnika. W wyniku tego w Zubrzyce Dolnej 1/3 rolników przestała dostarczać mleko dla mleczarni.

Taka sytuacja wykształciła swoisty prywatny handel nabiałem. W przepiętnionych PKS-ach tloczą się gospodynie z tobołkami: z masłem, serami, śmietaną, przewożoną do Rabki czy Krakowa. Nie to jednak jest najgorsze... lecz to, że rolnicy mówią iż zostali oszukani. W niedalekiej przeszłości bowiem namawiano ich do rozwoju hodowli, przestawienia się na hodowlę bydła a więc i produkcję mleka. Ale potok mleka na Oravie okazał się za wartki. A może to nie klęska udoju, a zła organizacja pracy w mleczarni w Rabce? Pytanie to kierujemy pod adresem jej władz nadzorczych.

M. K.

Sekretarz ZG Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce Jan Ondica w rozmowie z Emilem Zubrzyckim z Zubrzycy Dolnej

Na Oravie można spotkać ciekawe traktory. Nazywają je „SAMORODY”. Nazwa ta oznacza, że nie były wyprowadzane w fabryce, a skonstruowane zostały przez samych rolników. W Zubrzycy Dolnej złożyliśmy wizytę w gospodarstwie Emila Zubrzyckiego, który kończy właśnie swój „SAMORÓD”. Tworzy go z części kombinowanych. Motor S-60 pochodzi z andrychowskiej fabryki, tylne koła ze „Starą”. Podwozie jest kombinowane z częścią wynalezionych w składnię złomu. Emil Zubrzycki dokuł do tego skrzynię biegów, różnicową, układ kierowniczy i prądnicę. W taki oto sposób, we własnym przyzagrodowym warsztacie „urodził” się traktor.

W Zubrzycy Dolnej i Górnjej pracuje już kilka takich traktorów: u Józefa Oskwarka, Eugena Pawlaka, Józefa Kowaleczyka, Ferdynanda Wareszka, Wendelinii Pawlaka i innych. Dalsze „SAMORODY” są w produkcji. Produkcja takiego traktora zatrzymała rolników w zasadzie jedną zimę, pod warunkiem że mają temu zdolności. A zdolnych ludzi wśród tutejszych rolników nie brakuje. Samych tylko stolarzy w Zubrzycy Dolnej i Górnjej do liczyć się można około 50. To samorodne gospodarsko-rzemieś-

nicze zjawisko zasługuje na szerszą uwagę i wykorzystanie. Warsztaty, które mogą wyprowadzać nawet traktor jest tutaj około dwudziestu. Oczywiście, że warsztaty te zaspakają przede wszystkim potrzeby swojego gospodarstwa i służą sąsiedzką pomocą. Ale chyba można by jakoś wyjść szerzej na przeciw tej inicjatywie?

Kółka rolnicze z tego terenu naprawiają maszyny aż w Dunajecu. I tam np. naprawa wału bębnowego kosztowała kółko rolnicze z Zubrzycy Dolnej 2.500 zł. Ta sama naprawa wykonana lokalnie kosztuje do 1000 złotych. Poważna to oszczędność pieniędzy i czasu. Dobrze więc się stało, że obecnie wyrażono już zgodę, na korzystanie przez Kółko Rolnicze z lokalnych warsztatów. Ale to wyłoniło pewien problem... Lokalne warsztaty nie dysponują nowoczesnymi maszynami np. dobrymi obrabiarkami czy spawarkami. Warto by więc, aby kółka rolnicze zostały wyposażone w takie maszyny i narzędzia. Pozwoliło by to w oparciu o te lokalne warsztaty wykonywać wszystkie prace mechaniczne taniej i szybciej. Rolnicy korzystaliby też chętnie z maszyn znajdujących się w ge-

stii kółka rolniczego na zasadzie odpłatności lub rozliczeń.

Zajęcie się tą sprawą, ze strony powiatowego aparatu rolnego ma znaczenie ekonomiczne. Na wschodach orawskich wzrasta bowiem ciągle ilość maszyn rolniczych. W samej Zubrzycy Dolnej jest (poza kółkiem rolniczym) 18 młocarni, 35 koparek konnych, 20 silników spalinowych itp. Maszyny te nie tylko pracują, ale, co jest naturalne, wymagają bieżącej konserwacji i remontów. Lokalne zaś zabezpieczenie potrzeb w tym zakresie jest realne.

Wróćmy do „Samorodów”. Traktory te znane są coraz powszechniej na Oravie. Pracują doskonale i w polu i w transporcie. Można na nie nawet sporo załadować i przewozić w terenie górkim. Koszt zaś wyprodukowania „Samoroda” waha się w granicach 25–30 tysięcy, nie wliczając w to własnej pracy. Rolnicy twierdzą, że warto zainwestować taką sumę i mieć własny ciągnik. Dobrze, że władze powiatowe akceptują „Samorody” które służą niewątpliwie rozwojowi gospodarczemu tych terenów.

M. K.

CZEGO SIĘ PRAGNIE ● O CZYM SIĘ MÓWI ● CZEGO SIĘ

LIPNICA WIELKA — Koło Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Lipnicy Wielkiej organizuje własną świetlicę w pomieszczeniu prezesa Józefa Karnafla. W związku z tym odwiedził Krajanów z Lipnicą Wielką Sekretarz ZG Towarzystwa Jan Ondica i Przewodniczący ZO Towarzystwa na Oravie Jan Kowalcik. Uzgodniono plan rozwoju pracy kulturalnej w Lipnicy Wielkiej. ZG TKCS w Polsce przydzielił dla potrzeb koła nowy akordeon. Ta nowa mała placówka kulturalna może chociaż trochę wpłynie na ożywienie nudy życia tutejszej młodzieży. Lipnica Wielka nie ma bohemi w ogóle żadnej świetlicy.

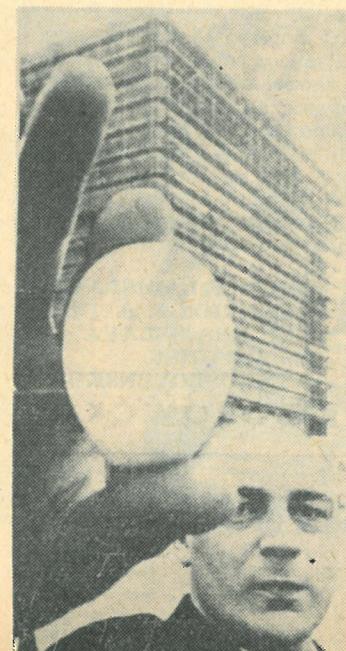
PODWILK — W Podwilku zostanie zbudowany Ośrodek Zdrowia. Jest to mile witana i potrzebna inwestycja.

Na marginesie tej informacji przypomnieć trzeba starej już sprawę budowy Ośrodka Zdrowia w Jabłonce. Jest plac, założenia projektowe i kosztorysowe. Jaka jest jednak nadzieję aby Ośrodek Zdrowia w Jabłonce został zbudowany w przewidzianym planie? O to właśnie chcemy zapytać powiatowy resort zdrowia.

ZUBRZYCA DOLNA — Ta duża wieś nie ma telefonu. Pisaliśmy już o tym i raz jeszcze adresujemy prośbę mieszkańców bezpośrednio do Dyr. Kodury z poczty Nowotarskiej. Może z okazji otwarcia nowej szkoły w Zubrzycy Dolnej zainstaluje się tam dostępny ogólny telefon. Mała to rzecz w skali powiatu, ale wielka dla mieszkańców z Zubrzycy Dolnej.

Vajíčko je samozrejme bežné veľké. Nepomer meď vajíčkom a hľavou toho pána je optický trik. Ovšem pán Günther Göde sa môže pochváliť aj obyčajným vajíčkom. Postavil sa totiž v Neuköll v západnom Berlínne desaťposchodový kuríň, v ktorom 125.000 sliepok znáša vajíčka pre stlačené mesto. Celá budova je uzamknutá, sliepky žijú v prísné kontrolovanom ovzduší a pod umelým slnečným svetlom. Znesené vajíčka sa kotúrajú na bežiaci pás, ktorý ich prepravuje do triediča a baliari. Okrem toho sa tu produkuje sliepače mäso a vysoko kvalitné hnojivo. Pomocou bežiacich pásov sliepky sú nielen krmené, ale sa odstraňuje aj trus, naoko sliepky stojí na akomisi roší cez ktorý sa trus prepádáva. Každú hodinu tá supervýroba roztriedí a zabali 12.500 vajíčok.

VAJÍČKO z desiateho poschodia

V KLUBOVNI KSČaS V JABLONKE

ČITATELIA PÍŠU

KUCÓW

Dne 11. června t.r. se konala v Kucowě schúze zdejší miestnej skupiny Kultúrní spoločnosti Čechů a Slovákov v Poľsku. Schúze se zúčastnilo celkem 30 osob. Za OV ze Zelowa se schúze zúčastnili: predsedca Jan Nowak, tajemník Václav Luštiński, pokladník Julian Stejskal a člen OV Gustav Dedečkusz. Z prezidia PRN v Belchatově pribijela Helena Jaszcuková z oddelenia pro vnitřní záležitosti.

Schúze zahájil predsedca Jan Nowak, ktorý uvítal zástupkyň PRN v Belchatove a všechny přítomné, a krátce objasnil význam Spoločnosti.

Dále se ke slovu prihlásil Edmund Pospíšil, bývalý predsedca Místní skupiny v Kucowě, ktorý predstavil činnosť skupiny a kriticky ocenil zvláště poslední období, v némž vlastně žádná činnosť neexistovala, poněvadž predsedkyně Anna Svobodová nezájímala o otázky Společnosti.

Václav Luštiński prednesl záležitosť prošetrení činnosti Anny Svobodové a oznamil, že byla zvolněna z dosavadní funkcie. Do voleb bude závazky predsedky Místní skupiny v Belchatově plnit Edmund Pospíšil. Dále byla probatována další činnost kucowské skupiny a také její spolupráce s OV v Zelowe, ktorý sa závazal, že bude nejméně jednou za měsíc promítat filmy a dvakrát za rok přijede s uměleckým programem.

Hovořeno také o otázce predplatného Života a člen-ských příspěvků.

Zástupkyně prezidia PRN — oddelení pro vnitřní záležitosti — hovořila obsáhle o zájmu prezidia o Místní skupinu v Kucowě a slíbila, jak materiální, tak také finanční pomoc v hranicích možností oddelení pro osvětu a vnitřní záležitosti.

Dále se postupně prihlásilo o slovo 5 osob, ktoré se dožadovaly pídelu televizoru, ktorý by zpříjemňoval volné chvíle všem členům skupiny. Dále byly provedeny volby do výboru skupiny. Byli zvolení:

Edmund Pospíšil — predsedca, Niewieczerał Helena — místopředsedkyně, Jancyk Jerzy — tajemník, Niewieczerał Zenon — pokladník.

Clenové OV ze Zelowa a zástupkyně prez. PRN nové zvolenému výboru srdečními slovy přali úspěšnou a ovcenou práci. Nově zvolení členové ujistili přítomné, že se vynasnaží o zvelebení Místní skupiny v Kucowě. Zástupci OV ze Zelowa přislíbili pomoc a že ještě v červnu budou hovořit se zástupci Místní Skupiny v Belchatově a ÚV KSČS v Krakově. Na zakončení byl promítán film „Jan Hus“.

NOWA BIAŁA

Spisové obce vyznačujú sa sústredenou výstavbou, charakteristickými domami a používaním nehorľavých stavebných materiálov. Nowa Biala nie je výnimkou. Aj keď terén priam ponúkal rozptýlenú zástavbu, budovanie tak ako by si to kto zmyslel, predsa základné usporiadanie obce sa vyznačuje prísnymi zákonomi.

Osou obce je potok, po obidvoch stranach lemovaný záhradami. Ďalej je cesta, potom kvetinové záhradky, za nimi v jednom rade domy, potom pas dvorov a za nimi rad maštali. Medzi radom stodôl a maštali je asi 100 m široký pás záhrad.

Zaujímavým javom je symetrické usporiadanie obce, pričom jedna polovica obce je akoby odrazom druhej.

Nie sú zaznamy, aké bolo pôvodné usporiadanie obce. Ale už veľmi dávno mala asi charakter sústredenej výstavby, lebo ako čítame v kronike, asi v polovici 17. storočia väčšina obce zhorela. Príčinou požiaru bol blesk. Nedotknutých ostalo len 22 gázdovstiev.

Po tomto veľkom nešťastí obec navšívili zemepán Horváth zo Sražiek pri Kežmarku. Vlastným nákladom ričtárovi nechal vybudovať dom, ktorý úplne vyhorel. Jeho návšteva mala pre obec veľký význam, lebo podľa dochovanej tradície poslal dozorec, ktorý riadil obnovu obce tak, aby sa v budúcnosti vylúčila možnosť podobnej katastrofy. Rozmiestili domy a stodoly do bezpečnej vzdialenosť. Dalej domy dovolili budovať len tak, že medzi nimi bolo voľné priestranstvo v širke najmenej jedného stavebného pozemku. Takéto rozmiestenie objektov v obci zaručovalo lokalizáciu prípadného požiaru na jeden objekt i keď domy boli budované z dreva.

Dozor nad udržaním tohto usporiadania bol zverený ričtárom, ktorým sa podnes podarilo udržať bezpečnosť vzdialenosť medzi humnami, maštami a domami.

Čomu však nemohli zabrániť, bola výstavba nových domov na priestranstvach medzi domami. Dnes žije v obci 930 obyvateľov a je 150 domov, ale základný stavebný obvod sa zväčšil len nepatrne. Takmer všetky priestranstvá medzi domami sú už teraz zaplnené a sú veľké problémy s umiestňovaním nových domov.

Aj touto cestou obraciam sa na patričné okresné orgány v Novom Targu, aby poskytli pomoc, ktorej výsledkom bolo by vyhradenie ďalších stavebných pozemkov tak, aby nedošlo k narušeniu doterajšieho charakteru obce napr. zmenou koryta potôčika pretekajúceho obcou, preložením elektrickej linky vysokého napätia ďalej od obce atď.

Postupným zapĺňaním priestranstiev medzi domami výstavbou nových, zhoršovala sa protipožiarna bezpečnosť a jediným východiskom z tejto situácie bola zmena stavebných materiálov. Preto občania začali budovať domy z nehorľavých stavebných materiálov.

Prvým murovaným domom, bol terajší dom Valenta Cha-

lupku č. d. 140. Rok výstavby je neznámy, isté je len, že to bolo pred rokmi 1900. Dnes je už vymenčený za poschodový dom vybudovaný roku 1966.

Prechod k výstavbe domov z nehorľavých materiálov bol olahčený aj tým, že vo vlastnom chotári vyskytuju sa v dostatočnom množstve základné suroviny: vápenec (ako stavebný materiál aj na výrobu páleného vápna), dobrá hlina na výrobu tehál a dobrý riečny piesok z Bialky.

Radová výstavba domov mala vplyv aj na výzor domov, ktorý je trickey, jednoduchý a účelný.

František Bednárik

ZUBRZYCA DOLNA

Som žiačkou VII. triedy v Zubrzycy Dolnej a rada by som ja, aj cela naša trieda mala s Vami užšie styky. Touto cestou chceli sme sa, celá naša trieda podakovať násemu učiteľovi Ondicovi a všetkým našim učiteľom, že nám umožnili, aby sme vystupovali na III. sjezde našej Spoločnosti v Krakove. Sme hrđi, že sme na sjezde mohli predviesť nás skromný program. Samozrejme všetci žiaci z našej školy boli by radi išli do Krakova, ale dífame, že v budúcnosti sa to aj iným podarí.

Chceli sme sa Vám tiež podakovať za rozprávku o Rózke a Gretuške, ktorá bola uverejnená v májovom čísle Života a ktorá sa nám veľmi páčila. Radi by sme čítili viac takých rozprávok.

Mária Nováková
Zubrzyca Dolna

REDAKCIA: Ďakujeme za milý list a budeme radi ak nám častejšie napišete niečo zaujímavé.

POZOR PODWILK

Delegáti Vašej miestnej skupiny KSČS, ktorí sa zúčastnili III. sjezdu v Krakove odovzdzali šéfredaktorovi Života list mládeže, ktorý sa obracala s prosbou o pomoc v nadobudnutí televízora pre potreby MS v Podwilku.

S radosťou Vám oznamujeme, že návrh našej redakcie, aby bol pre Vás kúpený televízor, prihlásený na zasadnutí prezidia ÚV KSČS dňa 8. júna t.r. bol schválený a bude kladne vybavený. Ústredný výbor Spoločnosti v najbližšom čase odovzdá Vám televízor. Prajeme Vám dobrý odber.

DURSZTYN

Chcel by som vám oznamíť, že roľníci obdržali už peniaze za škody spôsobené diviakmi na základe intervencie v Živote. Za vybavenie srdečne ďakujeme, a pripojujeme pozdravy.

Kubuszek Alojzy

Listy zo Slovenska

Posledne obdržali sme do redakcie niekoľko listov zo Slovenska s prosbou o uverejnenie adresy. Naši dopisovatelia chceli by si písali s krajinami žijúcimi v Poľsku. Adresy radi uverejňujeme, ako aj výňatky z listov.

REDAKCIA: Ďakujeme za

milé listy a pozdravy. Náš časopis Život môžete si predpísati v Československu, keď napíšete na adresu: Poštovní novinová služba — dovoz tisku, Vinohradská 46, Praha 2 — Vinohrady. Indexové číslo Života je — 36650 a predplatné na jeden rok činí 24.60 Kčs.

stí najnovšieho čísla časopisu Život, v ktorom som mala možnosť prečítať si zaujímavosti o Slovácoch v pohraničí, kde spomenuli aj Vašu krásnu vlasť, Poľsko. Zároveň tam bola uverejnená adresa krajanského časopisu Život. Vtedy skrsla vo mne myšlienka napísat Vám s prosbou o uverejnenie mojej ad-

Viera
Havlíková
resy; tak rada by som si chcela dopisovať s mládežou v Poľsku, bližšie poznala jej záujmy, tužby, ciele, lásky, koníčky...

... dovolte, aby som sa Vám, či skôr svojim budúcim poľským priateľom predstavila: Moje meno je Viera, mám sedemnásť rokov a som študentkou Strednej poľnohospodárskej technickej školy. Máma rada literatúru, výtvarné umenie (maľujem), poéziu, hudbu — tančenú a beatovú.

VIERA HAVLÍKOVÁ
NEMCOVCE — TALKA 10
P. P. KAPUŠANY
OKR. PREŠOV

... Veľmi rád by som si dopisoval s nejakým Slovákom žijúcim v Poľsku. Písem si už do Maďarska i Rumunska a rád by som i do Poľska. Veľmi Vás prosím, ak máte možnosť sprostredkujte mi nejakú adresu. Na svojho budúceho priateľa nemám žiadne zvláštne požiadavky, iba by som bol rád keby bol vo veku asi od 18 do 35 rokov, nie je to však podmienkou. Já mám 27 rokov, som ženatý, povolaním technik.

RUDOLF MOKRÁS
UL. JEREMENKOVA Č. 59
PŘEROV NA MORAVĚ,
ČSSR

... Rozhodla som sa napísat Vám, po vyjdení v mojej vla-

ERVÍN CHALUPA patrí medzi najmladšie nádejné tváre slovenskej tančnej hudby. Spieval začal pred dvojmi rokmi v bratislavskej TATRA REVUE. Poslucháči rozhlasu ho iste poznajú i z jeho rozhlasových náhľavok, z ktorých si najväčšiu obľubu získali piesne: „List vo dverách“ a „Múdry smútok“. Ervína Chalupa sa zúčastnil na I. medzinárodnom festivale tančnej piesne v Bratislave, kde spieval v národnnej súťaži piesne Vladimíra Kavea „Neučte sa po anglicky“, ktorá vyšla aj na gramofonplatni. Dnes uvádzame piesňu z jeho repertoáru — preklad anglického originálu Ray Charlesa „Cryning Time“, ktorú do slovenčiny preložil Vít Illek a dal jej názov „Husľový klúč“.

Slovy

Noc je prázdroj, noc je rády bez teba pustá, srazu vystúpia jak žiďo z mojich
snov: sloáčky šepčajú ti moje ústa a to ďalšie posiem vetau husľo-
vou. Kol'kokrát sa skláňa slák k husľam strunám, toľko krát sa znova vidím blisko
stáť. Uniečo verím, niečo stále znova skúmam, tichú ozvučený by som dnes poču-
rád. Urob sa ku mnene, prosím ažas a nebud' krutá, odstráň jazzov z explózii starých
púm, tisíc krásnych zážitkov nás sebe púta, každý jeden pripraví ma o ro-
zum. Človek celý živut sa na chybách učí, skálym srdca ju eša nádej vysb-
vím, mäš od mojho srdca klúč a o tom kľúči viesť, že nie je iba klúčom husľo-
vym. Struna chovej sa a znie, spieva a ozýva, privo - kova lásku, ktorej dôruno
niet. Tvoj hlos bude pre ňu liek až do dýka, ako struna so zas bude o ňu chvieť.

HUSĽOVÝ
KLÚČ
HUDBA:
BUCK
OWENS
SLOV.
TEXT:
VIT
ILEK

DOBRODRUŽSTVÁ KAPITÁNA FIBBERA (VI)

PODĽA POVIEDKY A. NEKRASOVA KRESLÍ E. GOROCHOV

Ako sa istotne pamätáte, posádka UMPH prežila veľa nepríjemnosti pre veveričky. A ktoru im eštechameón ukradol dokumenty. Ale kapitán Fibber ako ostrelaný morský vlk si z toho nič nerobil.

„Ak dokážať colníkom, že veverice sú súčasťou nášho plavebného vybavenia? Najali sme kováča, ktorý nám urobil dve kolesá so sietami. Vložili sme do nich veverice a pripievali k jachte. Veverice roztočili kolesá a UMPH vyplávala na šíre more. Veverice otáčali kolesami tak divoko, že colníci nás len s námahou dobehli na motorovom čline.“

Ked sme takto dokázali, aké máme dokonalé motory, vrátili sme sa do prístavu. Večer prišiel osobne pán Hagenbeck, aby odkúpil tieto skvelé veverice. Nuž rozlúčili sme sa s nimi. No z vďačnosti, keď sa nás pán Hagenbeck pýtal, čím ich kŕmit, odpovedali sme mu, že tureckým medom a ananásami.

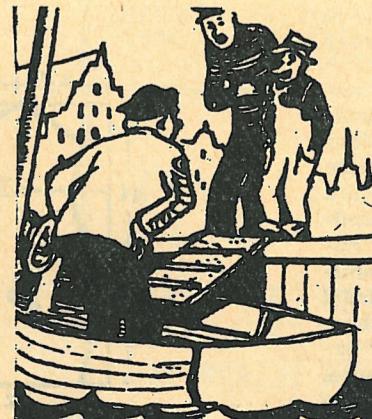
Odpávali sme do Holandska, kde sme sa chceli priučiť, ako sa robia údenáče. Je to veľká vec, verte mi! Čože solenie a údenie, to by bolo jednoduché, ale ako ich dopravit. Opäť mi blyskal hlavou myšlienka. A hned sa aj stala skutkom. Hnali sme údenáče pred sebou. No nebolo to také

lahké. Do Calais sme prišli celkom vyčerpaní a zničení.

Pričkal som Crowovi, aby najal jedného námorníka, a ja som zatial dohľadal na naše údenáče. O chvíľu sa objavil Crow s ďalším členom posádky. Chlapík vyzeral primalý a pristáro, so zatahnutými očami. Mal bradu a priliehavé meno: Fox, čo po anglicky znamená liška. Crow ma však presvedčil, že je to prvotriedny návigator.

Vyplávali sme a ja som dúfal v najlepšie. Na mori som Foxovi pričkal, aby určil nový kurz. Ten sa nepohol, stal ako svieca, s oboma rukami vo vreckách. „Námorník Fox,“ vzdychol som, „čo je, do čerta s vami? Crow mi povedal, že sa dokonale vyznáte v mapách.“ „Ach, pane, to máte tak. Po francúzsky je mapa — carte a ja som najlepší kartár v Calais!“ Rozdali sme karty a plavili sa ďalej...

(pokračovanie)

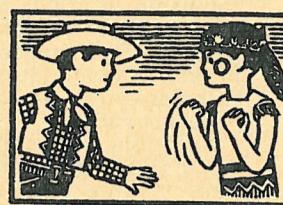

MLADÝM MLADŠÍM NAJMLADŠÍM

POSUNKOVA REČ INDIÁNOV — DOKONČENIE

„ZASTAV SA“ — Indián zdvihne svoju pravú ruku s otvorenou dlanou dopredu a nechá ju klesnúť do výšky plieč. Cudzinec si skriží obe ruky na prsiach.

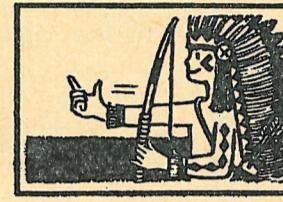
„TY SI MÓJ NEPRIATEĽ“ — Indián si päste položí vo výške ramien pred telo a bočným kruhovým pohybom ich pustí dole. Cudzinec sa musí mať na pozore.

„NAPADNEME NEPRIATEĽA“ — Indián si vysunie obe ruky hore okolo hlavy a vedia ich oblúkom dozadu dole — až sa dostanú znova do vodorovnej polohy vo výške plieč.

„MUSÍME SA SCHOVÁŤ“ — Indián drží lavú ruku ohnutú v lakti vo vodorovnej polohe a pravú ruku s ohnutými prstami vsúva voľne pod ňu.

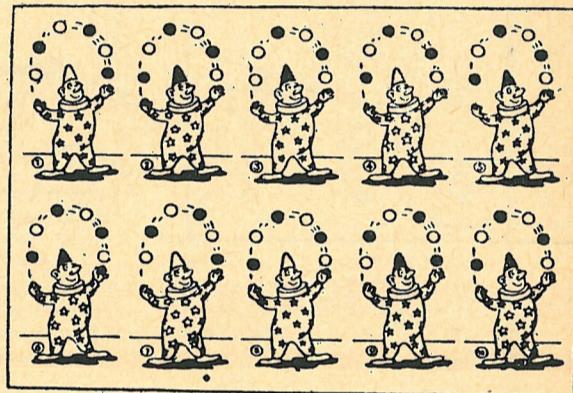
„NEBEZPEČIE“ — Indián vystrie pravú ruku voľne dopredu a napriami ukazováčik a palec smerom hore. Potom rýchlo ukáže smer, odkiaľ nebezpečie prichádza.

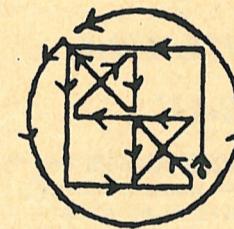
„CHCEME UZAVRIEŤ PRIMERIE“ — Indián zdvihne obidve ruky do výšky hlavy dlaňami dopredu. Pritom sa približuje bez zbrane k svojmu súperovi.

NÁŠ KVÍZ

KEĎ SI MYSLÍTE, ŽE CHICEME, ABY STE PREDVÁDZALI PODOBNÉ ZONGLÉRSKE KÚSKY, AKO SÚ NA OBRAZKU, MÝLITE SA. AJ TAK TO NEDOKÁZETE. A KEBY AJ HEJ, NEBÚDE VAM TO POTREBNÉ, LEBO DNEŠ MÁME PRE VÁS PRIPRAVENÝ CELKOM INU ÚLOHU. ZISTITE, CI SÚ NIEKTORÍ Z DESIATICH VYOBRAZENÝCH CLOWNOV NAVLAS PODOBNÍ. ZO SPRÁVNÝCH ODPOVEDÍ VYLOSUJEME JEDNU PEŇAZNÚ A PÄŤ KNIŽNÝCH ODMIEN.

Správne riešenie kvízovej úlohy z čís. 7/67. Úloha mala viac riešení, podľa toho, z ktorej strany ste začali kresliť. Jedno z riešení vidite na našom obrázku.

DETÍ, POČUVAJTE... POD HRÍBOM

Ked sa mravček vrácal domov, spustil sa lejak. Skočil pod hríb a čakal, pokial prestane pršať. Lenže neprestávalo. Objavil sa motýľ: — Pusť ma, mravček, pod hríbik, nevládzem už lietať. — Mravček urobil miesto motýľovi a čakali, kym prestane pršať. Bežala okolo myška.

— Pustite ma pod hríb. Celá som mokrá! — prosila. A hoci nebolo veľa miesta pod hríbikom, pomestili sa. A tak sedeli a čakali, kym prestane dážď. A dážď pršal a pršal...

Priskackal vrabec a začal plakat: — Krídelká mi premokli, nevládzem lieť. Vezmite ma medzi seba.

— Ale ved' tu už niet miesta!

— Potlačte sa trošku. — Všetci poslúchli a uvoľnili vrabcovi miesto.

A tu zrazu prestal dážď pršať a zasvetilo opäť slniečko. Všetci vylezli na čistinku a začali sa sušiť. Len mravčekovi sa cosi nepozdávalo.

— Ako je to len možné? Ved' najprv nám bolo s myškou pod hríbikom

tesno a teraz zrazu sa tam aj vrabec zmestil?

— Ech vy, len sa pozrite...! — Žaba nedopovedala a odsackala.

Zvieratká sa pozreli na hríb a hned im bolo jasné, prečo sa pod ním všetci zmestili.

— A vy, deti, viete prečo?

— In—

NEHODA

MESIACIK — ZLÝ
ROZTEK,
UDREL SI O MRAK
NOSTEK.

— TERAZ SA V BOLÍ
HNIEZDI, —
LIEČIA HO VŠETKY
HVIEZDY!

V. H.

LETNÉ ŠATY

Saty bez rukárov a golieríka sú dolu ľahko poširené. Krátke zapínanie je vzadu. Spredu vrch šiat je ozdobený dvojitém prešíváním. Šaty môžete ušiť z tenuejší vlnenej látky alebo z jednofarebného alebo vzorkovaného hodyábu.

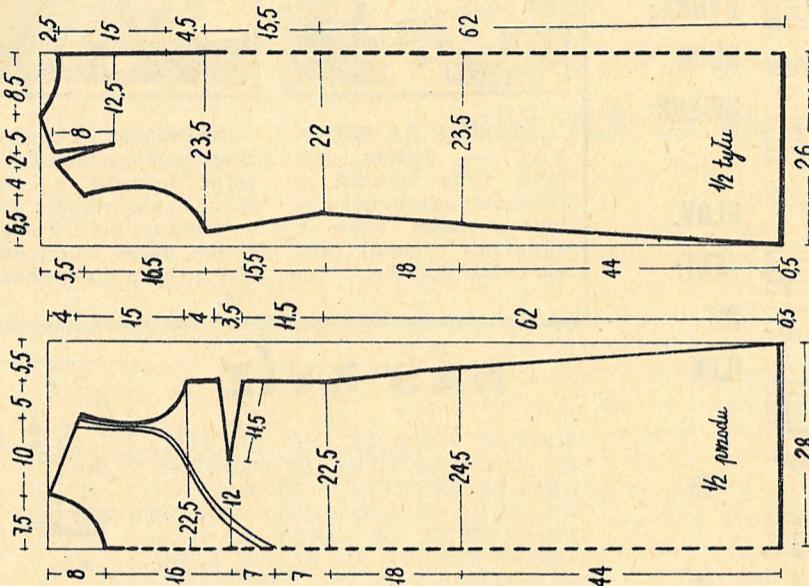
Na usítie potrebujeme jednu dlžku šiat, s pridaním na podloženie, dvojite preloženej látky. Strih šiat je pripravený na postavu, ktorá meria 90 cm. v hrudníku.

Strih kreslíme v prirodzenej veľkosti. Vyskúšame. Pri strihaní pridáme látky na zoštie a vykonanie. Spredu stehovaním označíme čiaru výzdoby. Vystrihnuté časti zostehujeme a šaty vyskúšame.

Potom pod zostehovanou ozdobou na opačnej strane šiat podložíme tú istú látku alebo kus

flanelu a prešívame dvakrát v odstupe asi 1 cm. Potom zošívame zášivky, bočné šváky a ramenné. Šváky rozžehlime. Založíme okraj sukne a zostehujeme, potom si šaty vyskúšame.

Výstrih pri krku a výstrihy pri rukách podlávame kúsakmi látky, ktoré sme si pristihli podľa výstrihov na šatách. Kúsok látky, ktorú prišijeme pri výstrihu vzadu predĺžime až pod výstrih. (obr. č. 1). Potom prišijeme horný okraj a z obidvoch stran označenej čiary výstrihu. Prestrihneme uprostred označenej čiary výstrihu (obr. č. 2). Kúsok látky obratíme na opačnú stranu šiat. Okraje zostehujeme a žehlímme. Na jednom z vykončených okrajov robíme slučku z nite (obr. č. 3). Na druhom prišijeme gombík. Šaty dolu podložíme, zašijeme a vyžehlímme.

KÝM MLÁĎA DOSPEJE

Už ročné dieťa vie nám podať hračku — musíme sa mu podákať. Keď si od dieťaťa niečo prosíme, k slovu „daj“ ktoré, nakoľko je krátke, dieťa veľmi skoro chápe, nebude vadiť ak pridáme občas milým hlasom „prosim“. Nesmiete sa tiež hanbiť použiť v stykoch s dieťaťom slovičko „prepáč“, keď ho napríklad nechtiac sotíme, alebo keď pri česaní príliš potiahneme za vlásky. V takých každodenných situáciach slovičko „prepáč“ malo by sa stať pre dieťa stále zrozumiteľnejšie. Ale pozor: tieň salónne spôsoby dlhý čas budeme používať len my. Deti dospejvajú, aby používali zdvorilostné zváty nie skôr ako ku koncu 3 roku života. Nevyžadujeme od nich toto skôr, je to úplne zbytočné.

Ale, aby dieťa bolo zdvorilé musíme zasiať zrno zdvorilosti už oveľa skôr.

Vajíčka pre neobvyklé veľký obsah bielka, minerálnych soli a vitamínov sú hodnotným pokrmom, pričom viac výživných látok obsahuje žltok ako bielok. Stráviteľnosť vajíčka stúpa alebo klesá podľa toho ako ho podávame. Najčažšie stráviteľné sú vajíčka smażené a uvarené na tvrdzo. Ak malé dieťa ma rado škvareninu, pripravujeme ju na pare bez tuku a bez smaženia. Ak má rado na tvrdzo uvarené vajíčka — krájame ich nadrobno. Dieťa malo by dostávať jedno vajíčko denne, najmenej však 4—5 vajíčok týždenne, najmä vtedy, ak nedostane mäso.

Prvý krát môžeme vyjstísť s dieťaťom na prechádzku keď

má dva týždne (keď je už chladnejšie, len po skončení mesiaca). Na prvú prechádzku vyberieme si pekné počasie, bezvetrie, najlepšie okolo obeda a prvú prechádzku obmedzíme na 15 — 20 minút. Potom každý deň predĺžujeme prechádzku, aby si dieťa zvyklo na čerstvom vzduchu.

Pre dieťa je nezdravé opaľovať na plnom slnku. Najmladším stačia slnečné lúče preosiaté cez zelené listov, preto odporúčame, aby ste kôčik s dieťaťom postavili vždy v tienistromu. Staršie deti mali by sa opaľovať v pohybe. Ak sa dieťa opaľuje na pláži, ktorá je vždy mimoriadne nasolenčená, musíte chrániť dieťaťu hlavíčku klobúčikom alebo šatkou a na ramena natrieť krém alebo olejček na opaľovanie. V zime môžeme dieťa opaľovať pod horským slnkom, ale vždy pod lekárskym dozorom.

Z DOMÁČEHO HRNCA

„Nie je tam čisto, kde mnohí upratujú, ale tam, kde nemnohí špinia“. Preto:

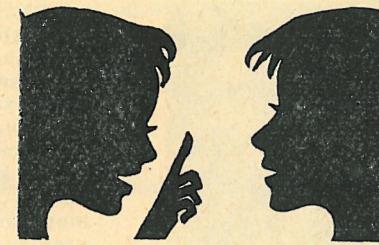
- skôr ako vojdete do bytu, utri si topánky, a prezuj sa ihneď keď do bytu vojdete;
- nepráš obleky a šaty v byte;
- nezametaj prach s dlážky energickými pohybmi kefou;
- vystrihaj sa, aby si v byte nevesala na steny koberčeky, nemala príliš veľa figúrok a umeleckých kvetín. Stoly a posteľ nepríkryj plyšovými obrúsmi. Nie sú moderné a sú súčasťou prachu.

M. S. Z ORAVY sa pýta či je to možné, aby rebarborový šalát škodil defom.

Rebarbora obsahuje kyselinu šťavelovú, ktorá je škodlivá pre zdravie, ak ju príliš často jeme. Kyselina šťavelová spája sa v organizme chemicky s vápníkom, ktorý obsahuje potraviny alebo ktorý sa nachádza v organizme a vytvára šťavelan vápenatý, ktorý organizmus neprisvojuje. Následkom toho množstvo vápnika v organizme sa znižuje a nakoľko odvapňovanie organizmu je pre deti veľmi škodlivé je treba obmedziť na minimum podávanie defom jedál obsahujúcich kyselinu šťavelovú. Týka sa to práve rebarbory, ktorú deti majú radi najmä v kompozite alebo v šáláte s cukrom. Môžeme z času na čas dať defom rebarboru, ale musíme si pamätať, aby sme v ten deň obohatili jedálenský listok o jedlá obsahujúce vápník t.j. mlieko, tvaroh, syr.

ODPOVEDAME

JEDNA DRUHEJ RIEKLA

Zena porodí zdravé dieťa a uchová si vlastné zdravie, ak bude u lekára liečiť starostlivo každu nemoc a najmä onemocnenia rodidiel, ak bude zistovať u lekára stav svojho zdravia pred otehotnením, v priebehu tehotenstva a po pôrode, ak sa bude vystrihať portrátom a naučiť sa predbiehať tehotenstvu (ak nechce otehotniť).

Kvôli zabezpečeniu svojho organizmu v období tehotenstva a ochrany dieťaťa, ktoré sa má narodiť, každá žena nutne musí navštievať poradňu a to čím skôr po otehotnení. Siroká sieť týchto poradní zaručuje každej žene patričné osetroenie v priebehu tehotenstva.

Najvýraznejším prejavom nepochopenia úlohy poradnej je veta: „Som predsa úplne zdravá, nemusím sa liečiť“. Poradňa pre tehotné ženy je vlastne poradňou pre zdravé osoby. Lekárska starostlivosť

ma za účel udržanie dobrého zdravotného stavu ženy cez celé obdobie tehotenstva a prípravu na jej aktívny podiel pri pôrode v záujme rodiaceho sa dieťaťa. O potrebe využívania služieb poradnej najlepšie svedčia čísllice: väčšia časť našastných komplikácií počas tehotenstva a pôrody vyskytuje sa u žien, ktoré sa nepodrobili systematickej a stálej lekárskej opatrenie.

Každá žena, ktorá očakáva dieťa mala by navštievať poradňu K počiatocne raz na mesiac, od 6 mesiaca tehotenstva, každé 2 až 3 týždne, ku koncu tehotenstva — každých 10 dní. Je to nutné pre pravidelné kontrolovanie priebehu tehotenstva, to znamená pre zdravie matky a dieťaťa. Okrem lekárskeho ošetroenia žena dostáva v poradnej pokyny týkajúce sa spôsobu života, jedlá, obliekania, materskej dovolenky atď.

Na tenu uroczystą dwubarwną sukieneczkę dla dziewczynki 3–4 letniej wykorzystać można dwie niewielkie resztki materiału. Około 35 cm materiału w kratkę (szer. 80 — 90 cm) — na staniczek i 45 cm materiał gładkiego (szer. 1,20 — 1,30 m) — na spódniczkę.

A — połowa przodu (linia przerwana oznacza miejsce złożenia materiału); B — połowa tyłu (linia przerwana oznacza środek tyłu, a część zakreskowana — podkład do wykończenia zapięcia); C — cała spódniczka.

Staniczek zapinany jest w tyle na guziczki, a w spódniczce wszywamy krótki (7 — 10 cm) zamek błyskawiczny. Faldy spódniczki można zasłabnować wzduż brzegów.

Wykrawając sukieneczkę z materiału, dodajemy po ok. 1,5 cm na szwy, a w dole spódniczki — 8 — 12 cm na obrębek.

Przygotowujemy naszym Czytelniczkom, że dzieci nawet w tym samym wieku, często różnią się od siebie wzrostem i tuszą. Dlatego każdy wykrój opracowany na wymiary przeciętne należy po wykonaniu formy papierowej odpowiednio dopasować do figury dziecka.

Dla Twojego dziecka

Z RESZTEK

